

**Analýza druhů biopotravin ve specializovaných
prodejnách „Zdravé výživy“ v Olomouckém
kraji**

Bakalářská práce

Autor: Markéta Illíková

Vedoucí práce: Bc. Ing. Eva Sapáková, Ph.D.

Brno, 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci: Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách „zdravé výživy“ v Olomouckém kraji vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Bc. Ing. Evě Sapákové, Ph.D. za odborné vedení práce a poskytnutí cenných rad, trpělivost a ochotu. Poděkování patří také všem prodejcům specializovaných prodejen „Zdravé výživy“ a respondentům v Olomouckém kraji, kteří byli ochotni podat veškeré informace a materiály v rámci dotazníkového šetření. V neposlední řadě děkuji mé rodině za podporu a trpělivost během celého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřená na analýzu druhů biopotravin ve specializovaných prodejnách „Zdravé výživy“ v Olomouckém kraji. Teoretická část se zabývá pojmem biopotravina a ekologickým zemědělstvím. Je zde provedena analýza českého trhu s biopotravinami a porovnání cen biopotravin a potravin konvenčních.

V praktické části je provedena analýza prodeje biopotravin ve specializovaných prodejnách zdravé výživy Olomouckého kraje za použití dvou dotazníků. Cílem prvního dotazníkového šetření zaměřeného na specializované prodejny zdravé výživy bylo zjistit, které biopotraviny jsou zastoupené v jejich nabídce, o které biopotraviny je největší zájem nebo jaké poskytují služby v souvislosti s prodejem biopotravin. Druhé dotazníkové šetření bylo zaměřené na spotřebitele biopotravin, jehož cílem bylo zjistit, jak často biopotraviny nakupují, důvody, proč biopotraviny nakupují, nejčastěji nakupované druhy nebo jak jsou s nabízeným zbožím v jejich okolí spokojeni.

Klíčové slova

biopotravina, ekologické zemědělství, dotazníkové šetření, český trh s biopotravinami, analýza

Abstract

The bachelor thesis analyses the types of organic food available in specialised food chain „Healthy Eating“ in the Olomouc region. The theoretical part discusses the concept of organic food and ecological farming. The analysis of the Czech organic food market is carried out. Including a comparison of the prices of organic and conventional foods.

The practical part studies the sales of organic food in specialised health food stores in the Olomouc region with the help of quantitative data gathered through two questionnaires. The aim of the first questionnaire, addressed to the owners / managers of specialised organic food stores is to find out what types of food are represented in the stores, what types of organic food are the most popular and what tactics they use to facilitate the

sales of organic food. The aim of the second questionnaire, targeting the consumers of organic food is to determine the frequency of organic food purchases, the reasons driving the decision to buy organic food and the types of organic food which are most often purchased.

Keywords

organic food, ecological farming, questionnaire survey, organic food market, analysis

Obsah

1	Úvod	7
2	Cíl práce.....	8
3	Teoretická část.....	9
3.1	Biopotraviny.....	9
3.1.1	Výroba biopotravin	9
3.1.2	Osvědčení o původu biopotravin	11
3.1.3	Označování biopotravin.....	11
3.1.4	Certifikace a kontrola.....	13
3.1.5	Druhy kontroly.....	14
3.1.6	Kontrolní organizace v EZ.....	15
3.2	Ekologické zemědělství	17
3.2.1	Ekologické zemědělství v ČR.....	18
3.2.2	Celkový přehled ekologického zemědělství v ČR.....	19
3.3	Český trh s biopotravinami	21
3.3.1	Poptávka po biopotravinách.....	22
3.3.2	Nabídka biopotravin	23
3.3.3	Ceny biopotravin.....	23
3.3.4	Biopotraviny a konvenční potraviny.....	24
4	Metodika a materiál	25
5	Výsledky.....	27
6	Diskuze	44
7	Závěr.....	46
8	Seznam použité literatury	47

1 Úvod

Ekologické zemědělství patří k současnému životu a je nezbytnou součástí nejen pro naši zemi. Velký zájem o ekologii, o stav naší planety přispívá ke zvýšení poptávky po biopotravinách a zvyšuje se zájem o zdravý životní styl. Ekologické zemědělství je definováno podle zákona č. 242/200 Sb. o ekologickém zemědělství, jehož cílem je co nejméně poškodit životní prostředí, úrodnost půdy a zachovat přírodní koloběhy a zákonitosti, kde se nepoužívají umělá hnojiva, chemické postřiky a umělé látky. Tento systém umožňuje produkovat velmi kvalitní potraviny. Na ekologické zemědělce přísně dohlíží kontrolní organizace. Po vydání osvědčení mají zemědělci právo na jejich výrobky užívat označení BIO nebo EKO.

V posledních letech se pojem biopotravina dostává do podvědomí nás všech a začíná být velmi populární. Podle informací kontroly ekologického zemědělství se prodej biopotravin stále zvyšuje. Biopotraviny jsou blahodárné pro naše zdraví, jejichž proces výroby je šetrný k životnímu prostředí.

Ve své bakalářské práci zjišťuji zájem o biopotraviny v Olomouckém kraji. V teoretické části je pojednáno přímo o biopotravinách, jejich výrobě, označování, certifikaci a kontrole. Zaměřuji se na ekologické zemědělství obecně a v České republice. V praktické části je vyhodnocení dotazníkového šetření zahrnující dva dotazníky a zjištění stanovených cílů.

2 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce byla analýza prodeje biopotravin ve specializovaných prodejnách „Zdravé výživy“ v Olomouckém kraji.

Cílem teoretické části bylo definovat pojmy, jako jsou biopotravina, ekologické zemědělství a český trh s biopotravinami.

Cílem praktické části bylo vytvořit dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit, zda je zájem o regionální biopotraviny, důvod jejich nákupu a nejčastěji nakupované druhy biopotravin.

3 Teoretická část

3.1 Biopotraviny

Biopotravina je produkt vyprodukovaný v souladu s požadavky zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008“.

Podle Kastnerové (2011) se biopotraviny vyrábějí kontrolovanými postupy ze surovin získaných na ekologicky obhospodařované půdě a jsou vyrobené za podmínek uvedené v zákoně č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství. V rámci ekologického zemědělství se hospodaří velmi šetrným způsobem ke zvířatům, půdě, rostlinám a především k přírodě. Přísně zakázáno je používání pesticidů, umělých hnojiv a geneticky modifikovaných organismů (GMO). Biopotraviny podléhající zvláštním legislativním předpisům se musí označovat patřičným logem. Jsou to potraviny ekologicky, eticky a sociálně akceptovatelné.

Biopotraviny jsou potraviny vyrobené z bioproduktů. Bioproduktem se označuje surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství. Jedná se zejména o zeleninu, ovoce, obiloviny, luskoviny, olejniny, vejce, syrové mléko nebo zvířata v kusech, které si mohou zákazníci nakoupit tzv. ze dvora tedy přímo na farmě. V prodejních sítí je takových produktů velmi málo (Kastnerová, 2011).

Bioproduktem je dle zákona č.242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství surovina rostlinného nebo živočišného původu, získaná v ekologickém zemědělství a určená k výrobě biopotravin, na níž bylo vydáno osvědčení o původu bioproduktu (Váchal, Moudrý, 2002).

3.1.1 Výroba biopotravin

Výrobcem biopotravin je každá osoba, která vyrábí biopotraviny ekologickým způsobem za účelem jejich uvedení do oběhu (Červenka, 2005). Při zahájení výroby biopotravin, je každý povinen písemně ohlásit tuto skutečnost neprodleně ministerstvu, které vede seznam výrobců biopotravin a zveřejňuje je ve Věstníku ministerstva zemědělství (Šánová, 2006).

Výrobou biopotravin představuje čištění, třídění, upravování nebo zpracovávání bioproduktů, dále přidávání dalších látek povolených zákonem a prováděcí vyhláškou včetně balení a dalších úprav biopotravin za účelem uvádění do oběhu. Během získávání bioproduktů, z nichž se biopotraviny vyrábějí, je nezbytně nutné dodržovat zákonem stanovené podmínky, které jsou vymezené jak pro rostlinnou i živočišnou výrobu (Červenka, Kovářová, 2005).

Výrobní zařízení určená ke zpracovávání bioproduktů, musí být schválena a registrována certifikační komisí. Výrobce biopotravin smí zpracovávat bioprodukty pouze postupy, které vedou k zajištění ekologické integrity produktů (Moudrý, Prugar, 2002).

Při zpracování bioproduktů je nezbytně nutné používat takové šetrné postupy, které způsobují minimální fyzikální, biologické a chemické změny (Šánová, 2007).

Prováděcí vyhláška k zákonu č.242/2000 o ekologickém zemědělství stanovuje povolené zpracovatelské postupy, mezi které patří mechanické a tepelné zpracování, uzení bez použití chemikálií, lisování, filtrace a čiření, chlazení a mrazení, homogenizace, extruze, fermentace, emulgace, extrakce parou či alkoholem a destilace (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Zatímco zakázané postupy, kterými jsou výměna kationtů a aniontů, bělení, nakládání s používáním chemikálií, působení hormonů, hydrogenace, uzení s použitím chemikálií, zjemňování s použitím chemikálií, ozařování a mikrovlnný ohřev nepatří k přirozeným postupům (Moudrý, Prugar, 2002). Zakázáno je také přidávat jakékoli syntetické konzervační látky, barviva, ochucovadla, umělá sladila, oxid siřičitý (s výjimkou zpracování vína) a emulgátory (Šánová, 2006).

K výrobě biopotravin mohou být použité suroviny zemědělského původu, které nepochází z ekologického zemědělství nebo z přechodného období stanovených v prováděcím předpisu a jejich množství nesmí přesáhnout 30%. Pokud je při výrobě biopotraviny použito více než 95% hmotnosti nebo objemu bioproduktů, přídatných a pomocných látek, na kterou kontrolní orgán vydal osvědčení o biopotravině, jej výrobce biopotravin označí slovem „bio“, grafickým znakem a identifikačním kódem kontrolního orgánu (Moudrý, Prugar, 2002). Je-li při výrobě použito méně než 95% avšak alespoň 70% hmotnosti nebo objemu bioproduktů, přídatných látek a látek pomocných, se následně biopotravina označí údaji o procentním obsahu složek zemědělského původu pocházejících z ekologického zemědělství nebo z přechodného období (Červenka, Kovářová, 2005).

3.1.2 Osvědčení o původu biopotravin

Podle Červenky (2005) každý bioprodukt a biopotravina, které jsou uváděny do oběhu, musí mít vystaveno osvědčení o původu.

Osvědčení o původu bioproduktů a biopotravin vydává kontrolní orgán, kterým je právnická osoba, se kterou ministerstvo uzavřelo smlouvu. Na základě žádosti vydá kontrolní orgán toto osvědčení, pokud podnikatel splnil veškeré požadavky zákona o ekologickém zemědělství a jeho prováděcích předpisů. Osvědčení se vydává na 1 rok a to do 60 dnů po provedené kontrole. Kontrolu provádí pracovník kontrolního orgánu a to jedenkrát ročně ve vegetačním období. Osoba podnikající v ekologickém zemědělství je povinna tato osvědčení uchovávat po dobu 5 let. Po vydání osvědčení o původu se produkt označí slovem „bio“ nebo „eko“ nebo chráněným grafickým znakem spolu s identifikačním kódem kontrolního orgánu (Váchal, Moudrý, 2002).

3.1.3 Označování biopotravin

Podle zákona č.242/2000 o ekologickém zemědělství všechny bioprodukty a biopotraviny musí být v souladu s tímto zákonem a v souladu s požadavky evropských právních předpisů. Značení biopotravin v ČR tedy podléhá evropské legislativě a stanovuje jej nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (Biospotřebitel, 2015).

Balené biopotraviny, které byly vyprodukované, kontrolované a certifikované v České Republice musí na obale obsahovat české biologo, evropské biologo, označení původu surovin a číselný kód kontrolní organizace. Obaly biopotravin, které jsou určeny pouze pro zahraniční trh, české biologo obsahovat mohou, ale nemusí (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Obal biopotravin vyprodukovaných, kontrolovaných a certifikovaných v členských zemích EU podle platné legislativy je označen evropským biologem, označením původu surovin a kódem kontrolní organizace. Pokud byla tato biopotravina dovezená a zároveň certifikovaná v České republice českou kontrolní organizací, náleží jí české a národní biologo dané členské země EU (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Kód kontrolní organizace náleží také baleným biopotravinám, které jsou vyprodukované, kontrolované a certifikované mimo EU a zpravidla obsahují národní biologo dané země. Pokud se

na obale objevuje EU logo, v takovém případě je nutné, aby bylo uvedeno i označení původu surovin (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Obr 1 Grafický znak loga EU Zdroj: Mze, 2015

Bioprodukty a biopotraviny, které jsou nebalené, musí být označeny jiným patřičným způsobem. Například v průvodní dokumentaci se značí slovem bio, kódem kontrolní organizace a je doprovázen platným certifikátem (Zákon č.242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství).

Jak se výše uvádí, biopotraviny musí být označeny kódem kontrolní organizace. V České republice jsou celkem 4 kontrolní organizace (ABCert AG, Biokont CZ, KEZ a Bureau Veritas), které dohlíží na dodržování právních norem pro ekologické zemědělství. Kód začíná zkratkou označující členský stát nebo třetí zemi, obsahuje výraz odkazující na ekologický způsob produkce a referenční číslo, které bylo přiděleno Komisí nebo příslušným orgánem členských států např. „CZ-BIO-01“ (Suková, 2014).

Kódy organizací musí být zároveň doplněny grafickým znakem tzv. „biozebrou“, s nápisem „Bioprodukt ekologického zemědělství“. Logo je možné použít pouze v souladu s ustanovením zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství (Ekologické zemědělství, 2015).

Obr 2 Grafický znak „Biozebra“ Zdroj: Vyhláška č. 16/2006

Označovat jakýkoliv rostlinný nebo živočišný produkt a potravinu, na kterou nebylo vydáno osvědčení o biopotravině slovem „bio“ nebo „eko“, grafickým znakem nebo jakýmikoli údaji poukazujícími na ekologický, organický, přírodní či biologický způsob výroby je podle zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství zakázáno.

Kromě uvedeného loga „bio“ se lze setkat s tím, že na potravině je uvedeno logo příslušného svazu. Toto označení znamená, že producent je členem uvedeného svazu. V České republice je největším producentem biopotravin obchodní společnost PRO-BIO, s.r.o., Staré Město pod Sněžníkem s logem PRO-BIO (Moudrý, Prugar, 2002). Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO je členem asociace IFOAM EU, spolupracuje s Ministerstvem zemědělství ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR, významnými zahraničními vztahy a výzkumnými ústavami (pro-bio, 2016).

Obr 3 Ochranná známka PRO-BIO Zdroj: www.pro-bio.cz

3.1.4 Certifikace a kontrola

Pravost a skutečná ekologická kvalita biopotravin a bioproduktů je zaručena nezávislým kontrolním a certifikačním systémem. Dodržování stanovených pravidel je příslušnými organizacemi přísně kontrolováno. Kontrola probíhá na všech stupních výroby a zpracování (Červenka, Kovářová, 2005).

Ministerstvo zemědělství vykonává dozor nad dodržováním Zákona o ekologickém zemědělství u subjektů, u kterých jsou přihlášení nebo registrováni ekologičtí podnikatelé (Moudrý, Prugar, 2002). Na základě výběrového řízení, ministerstvo uzavírá smlouvu s vybranou právnickou osobou tzv. pověřená osoba, která je oprávněna vydávat osvědčení o původu bioproduktů, osvědčení o biopotravině a provádí kontroly a jiné odborné úkony.

Řádná ohlášená kontrola se provádí nejméně jednou ročně a zahrnuje celkovou kontrolu hospodaření podniku (Červenka, Kovářová, 2005).

V České republice na dodržování právních norem pro ekologické zemědělství dohlíží výše zmíněné 4 kontrolní organizace (ABCert AG, kód na obalu: CZ-BIO-002, BIOKONT CZ, kód na obalu: CZ-BIO-003, KEZ, o.p.s., kód na obalu: CZ-BIO-001) a nová organizace Bureau Veritas pověřené ministerstvem zemědělství ČR. Kód příslušné kontrolní organizace najdeme na obalu pod tuzemským (biozebra) nebo evropským (eurolist) logem (Biospotřebitel, 2015). Tyto kódy zaručují kontrolovaný řetěz dohátelných informací ohledně výroby bioproduktu, od farmy až po prodej zákazníkovi (Kastnerová, 2011).

3.1.5 Druhy kontroly

Existují 3 typy kontrol, kterými jsou kontroly ohlášené, které se provádějí jednou za rok, kontroly neohlášené, které se provádějí metou náhodného výběru a revizní inspekce. Veškeré náklady ohledně kontroly a certifikace hradí kontrolovaný podnik. Podniky dovážející ekologické produkty z nečlenských zemí EU jsou kontrolovány v České republice stejným způsobem (Kastnerová, 2011).

Ohlášená kontrola

Jedenkrát ročně jsou všechny zemědělské provozy a zpracovatelské podniky kontrolovány (Kastnerová, 2011). Zaměstnanec kontrolní organizace hlásí podniku termín kontroly předem. Moudrý a Prugar (2002) konstatují že, tato kontrola zahrnuje celý podnik tj. *„pozemky a kultury, stáje a zvířata, stroje, technologická zařízení a technologie, sklady a ostatní provozní prostory, obaly a etiketaci, provozní skaldovou a účetní evidenci“*.

Neohlášená kontrola

Kontrola neohlášená může být nařízená nebo namátková. Kontroly nařízené jsou cílené a využívají se v případech problematických podniků nebo je podezření na použití nepovolených prostředků či postupů. Cílem nařízených kontrol je zjištění, zda podnik plní uložená nápravná opatření. Každoročně také kontrola ekologického zemědělství zpracovává plán namátkových kontrol, které slouží ke zhodnocení úrovně a objektivnosti práce inspektorů (Moudrý, 2002).

Revizní inspekce

Ředitel KEZ, o.p.s. může nařídít revizní inspekci na základě písemné žádosti, stížnosti nebo odvolání podnikatele (Moudrý, 2002).

3.1.6 Kontrolní organizace v EZ

KEZ o.p.s. je první českou akreditovanou kontrolní a certifikační organizací, zajišťující odbornou nezávislou kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství. Nevládní, nezisková organizace KEZ byla založena v roce 1999 jako obecně prospěšná společnost Svazem producentů a zpracovatelů PRO-BIO, Nadačním fondem pro ekologické zemědělství FOA a Spolkem poradců ekologického zemědělství EPOS. Zkontrolované výrobky nesou kódové označení CZ-BIO-001 (Kontrola ekologického zemědělství, 2016).

Obr 4 Logo KEZ o.p.s. Zdroj: www.biocr.cz

Společnost ABCert, která vznikla v Německu je jednou z prvních organizací zaměřující se na kontrolu ekologického hospodaření a bioprodukce. V roce 2006 společnost zavedla pobočku v České republice se sídlem v Brně, kde nabízí zákazníkům účinnou, flexibilní a rychlou pomoc. Mezinárodní kód této organizace se značí „CZ-BIO-002“ (AbCert, 2016).

Obr 5 Logo ABCert AG Zdroj: www.abcert.cz

Společnost Biokont je českou kontrolní organizací, která byla založena v roce 2005. Je pověřená Ministerstvem zemědělství ČR, kontrolní a certifikační činností v ekologickém zemědělství a registrovaná v Official Journal of the European Union v Bruselu. Tato kontrolní organizace je jedinou v ČR, která se přihlásila a plní „Etický kodex“ akreditovaných osob u Českého institutu pro akreditaci v Praze. Hlavní činností společnosti je kontrola ekologického zemědělství, inspekce a certifikace BIO na celém území České a Slovenské republiky. Od 1.

ledna 2015 nově provádí kontrolu a certifikaci podle BIO SUISSE. Mezinárodní kód Biokontu pro Českou republiku se značí CZ-BIO-003 (Biokont, 2015).

Obr 6 Logo Biokont CZ Zdroj: www.symbiom.cz

Společnost, která splňuje nejvyšší standardy kvality, zdraví a bezpečnosti v souladu s životním prostředím je Bureau Veritas. Její dlouholetá zkušenost sahá až do roku 1828 a celosvětově působí ve 140 zemích. Mezi hlavní služby, které v České republice poskytuje, patří zejména certifikace systémů managementu a výrobků, inspekce potravin a zemědělských komodit a kontrolní služby provozovaných zařízení. Kontrolní organizace Bureau Veritas má vedoucí postavení v ČR týkajících se kontrol obilovin. Certifikované produkty jsou označeny kódem CZ-BIO-004 (Ekozemědělství, 2013).

Obr 7 Logo Bureau Veritas Zdroj: <http://www.bureauveritas.cz/>

3.2 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství (EZ) představuje systém hospodaření, který používá pro životní prostředí šetrné způsoby k potlačování plevelů, škůdců a chorob a přísně zakazuje použití syntetických pesticidů a hnojiv zatěžující znečištění životního prostředí a zvyšující riziko kontaminace potravního řetězce (Šánová, 2006). Tento zemědělský systém umožňuje produkovat vysoce kvalitní potraviny a je součástí agrární politiky ČR (Ekologické zemědělství Olomouckého kraje, 2007).

V roce 2000 byl vydán zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, který vytvořil potřebný právní rámec celého systému a vypracovalo jej ministerstvo zemědělství ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí. Tento zákon nabyl účinnosti od roku 2001 a je nejvyšší legislativní normou pro ekologické systémy zemědělského hospodaření (Červenka, Kovářová, 2005). Je v souladu s legislativou EU, tj. nařízením č. 2092/91 EEC zahrnující nařízení č. 1804/99 EEC týkající se chovu hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství (Moudrý, 2007).

Podle zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství *„Ekologickým zemědělstvím se rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky. Stanovuje omezení či zákazy používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamožují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat“.*

Základní principy ekologického zemědělství byly definovány již v roce 1924, jako reakce na negativní trendy nastupujícího průmyslového zemědělství. Sloučením šesti alternativních směrů zemědělství v roce 1972 vznikla federace hnutí organického zemědělství IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movement) (Červenka, Kovářová, 2005). IFOAM pro rok 2015 sdružuje více než 800 členů z více než 120 zemí celého světa, kterými jsou svazy ekologických zemědělců, producenti, zpracovatelé, obchodníci, poradci, nevládní organizace, výzkumné a vzdělávací instituce (Česká technologická platforma pro EZ, 2015).

Mezi hlavní cíle ekologického zemědělství patří

- trvale udržovat a zlepšovat úrodnost půdy
- zachovávat krajinné prvky a jejich harmonizaci, chránit přírodu a její diverzitu
- snažit se efektivně využívat energii a zaměřovat se na obnovitelné zdroje
- dbát na produkci kvalitních potravin a surovin
- hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám
- nepoužívat rychle rozpustná hnojiva a chemicko-syntetické pesticidy a neznečišťovat životní prostředí zemědělskou činností (Dvorský, 2014).

3.2.1 Ekologické zemědělství v ČR

První důležité zmínky o ekologickém zemědělství byly v Československu v období socialistické éry v letech 1985-1987. V té době začaly mezi obyvatelstvem pronikat informace o problematice zdravotního stavu naší populace, ve srovnání se zeměmi západní Evropy. Zejména byla kritizována vysoká spotřeba masa a mezi lidmi se začal objevovat větší zájem o zdravou stravu. Vznikaly organizované i neorganizované skupiny zabývající se zdravou výživou. Zdravá strava byla označována jako „z neremizovaných surovin“ a v té době byla hlavním impulsem pro vytvoření ekologického pěstování rostlin a chovu zvířat. V roce 1988 skupina agronomů z Moravy a vědeckých pracovníků založila „Odbornou skupinu pro alternativní zemědělství, kde převzali základní informace od organizace IFOAM a snažila se pro ověřování ekologického zemědělství v našich podmínkách (Šarapatka, 2006).

V České republice se ekologické zemědělství začalo rozvíjet teprve po roce 1990 a následující rok vzniklo v ČR 5 svazů (PRO-BIO, Naturvita, Libera, Altermil a Biowa) sdružujících ekologické zemědělce, které vypracovaly vlastní směrnice a prováděly kontrolu a certifikaci produktů pro své členy (Červenka, 2005). Nejstarším a největším z nich je svaz PRO-BIO, který působí na území celé České republiky dodnes (Šarapatka, 2006). Největší rozvoj nastal až po roce 1998, kdy byla obnovena státní finanční podpora (Ekologické zemědělství, 2007). Moudrý (2007) konstatuje že „dotace do českého ekologického zemědělství průběžně rostly za 48 mil. Kč v roce 1998 až na 292 mil. Kč v roce 2004. V návaznosti na to vzrostl i počet ekologicky hospodařících subjektů z 211 v roce 1997 na 1249 subjektů v roce 2007 a zvyšoval se i podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělského půdního fondu z 0,47% v roce 1997 na 7,21% v roce 2007“.

Po dobu let do roku 2001 byla v České republice nutnost rozvoje ekologického zemědělství neustále zdůrazňována, ale postrádala jasně stanovené podmínky, které by podnikání ekologicky hospodařících subjektů zcela přesně vymezily a specifikovaly. Do doby než 1. ledna 2001 nabyl zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, byly zásady ekologického hospodaření upravovány jen metodickým pokynem ministerstva zemědělství (Živelová, Jánský, 2002).

Jak jsme výše zmínily, i v současné době u nás máme registrované dva svazy sdružující ekologické zemědělce, kterými jsou PRO-BIO a LIBERTA (Červenka, 2005). Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO je celostátní nevládní organizace sdružující rolníky, zpracovatelské a obchodní organizace, spotřebitele, školy a podniky služeb orientující se na ekologické zemědělství. V současné době má 661 členů a z toho 400 zemědělských podniků, které obhospodařují na 102 tisíc hektarů zemědělské půdy (pro-bio, 2014). V roce 1993 po dohodě svazů a Ministerstvem zemědělství byl vypracován Metodický pokyn pro ekologické zemědělství, které vydalo Ministerstvo zemědělství ČR. Zároveň byl zřízen Certifikační výbor, Technická komise a jednotný kontrolní systém o označování produkce BIO. Od 1. 4. 1999 je výkonem kontroly ekologického zemědělství v České republice pověřena organizace s názvem Kontrola ekologického zemědělství (KEZ) (Červenka, 2005).

3.2.2 Celkový přehled ekologického zemědělství v ČR

Během období 7 let se zvyšoval jak počet podniků v ČR, tak i výměra zemědělské půdy. Ve sledovaném období roku 2011 až 2013 se počet podniků v České republice nijak významně neměnil. V roce 2014 došlo v České republice k úbytku počtu ekologicky hospodařících zemědělců. Dle údajů REP (Registr ekologických podnikatelů) k 31. 12. 2014 hospodařilo ekologicky 3 885 ekofarem u nás, tedy o 41 farem méně než v roce 2013. Výměra zemědělské půdy dosáhla 493 971 ha, což je mírný nárůst proti konci roku 2013 o 75 ha a procentní podíl z celkové výměry téhož roku činil 11,72%.

Minimální nárůst ploch a snížení počtu zemědělců v ekologickém zemědělství byl způsoben změnou podmínek zařazení do podopatření „Ekologické zemědělství“ v rámci Agroenvironmentálních opatření. Od začátku roku 2012 došlo k pozastavení příjmů žádostí o zařazení do titulu „Ekologické zemědělství“ pro nové žadatele. Od roku 2015 si mohou noví ekologičtí zemědělci žádat o dotaci pro období 2014-2020.

Tab. 1 Vývoj výměry zemědělské půdy a počet farem v ekologickém zemědělství ČR (2007-2014)

Rok	Počet podniků celkem	Výměra zem. půdy v EZ (ha)	Procentní podíl ze zem. půdního fondu
2007	1 318	312 890	7,35
2008	1 946	341 632	8,04
2009	2 689	398 407	9,38
2010	3 517	448 202	10,55
2011	3 920	482 927	11,40
2012	3 923	488 483	11,56
2013	3 926	493 896	11,70
2014	3 885	493 971	11,72

Zdroj: MZe 2014

V roce 2012 byl zaznamenán pokles počtu výrobců biopotravin o 192 výrobců. Podle Ministerstva zemědělství (2014) pokles počtu výrobců bylo způsobeno tím, že společnost Billa, ukončila v průběhu roku 2012 dopékání biopečiva ze zamražených polotovarů ve svých provozovnách. Počet výrobců každoročně stoupá, avšak nárůst je mírnější, než v letech 2008 a 2010. Během roku 2014 opět mírně rostl počet výrobců biopotravin a na konci tohoto roku bylo v ČR registrováno 539 výrobců biopotravin, což oproti roku 2013 představuje navýšení o 7,4%. Ke konci roku 2015 byl podíl srovnatelný s rokem 2014.

Tab. 2 Počet výrobců biopotravin v letech 2007-2014

Rok	Počet výrobců biopotravin
2007	253
2008	422
2009	497
2010	626
2011	646
2012	454
2013	493
2014	539
2015	543

Zdroj: Mze, 2014

3.3 Český trh s biopotravinami

Trh s biopotravinami zaznamenává dlouhodobý nárůst. Jak můžeme vidět v tabulce oproti roku 2006, kdy celkový obrat činil 0,84 miliardy korun, se v roce 2014 celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu zvýšil až na 3,2 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin včetně dovozu v ČR činila 2,02 mld. Kč. Tím byl zjištěný nárůst 3,9 % v porovnání s rokem 2013, kdy jeho celkový obrat činil 2,72 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele stále zůstává pod hranicí 200 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů se dostal v roce 2014 na úroveň 0,72%. V budoucích letech lze očekávat vzestupující tendence na našem trhu s biopotravinami.

Tab. 3 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2006-2014

UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celková obrat s biopotravinami vč. vývozu (mld. Kč)	0,84	1,39	1,95	1,98	2,1	2,24	2,4	2,72	3,19
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	0,76	1,29	1,8	1,61	1,6	1,67	1,78	1,95	2,02
Spotřeba na obyvatele/rok (Kč)	74	126	176	154	151	158	169	185	191
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,35	0,55	0,75	0,65	0,63	0,65	0,66	0,71	0,72

Zdroj: MZe 2014 (vlastní zpracování)

Biopotraviny se v ČR prodávají několika způsoby. Nejvíce biopotravin, přesně za 825 mil. Kč (tj. 40,9%) nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích a to především v supermarketech, hypermarketech a drogistických řetězcích. V prodejnách zdravé výživy a biopotravin v roce 2014 Češi utratili 500 mil. Kč. (tj. 24,8%). V těchto prodejnách trvale dochází ke zvýšení a to například od roku 2013 se podíl zvýšil o 5,8% tj. 178 mld. Kč. Nárůst zaznamenává jak podíl přímého prodeje, který činil více než 10%, tak i gastronomické zařízení a provozovna veřejného stravování (2,9%). Více než 3% biopotravin se nakoupilo v lékárnách, viz Tab. 3.

Tab. 4 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006-2014

Odbytové místo v ČR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013	2014
	Podíl odbytového místa v ČR (%)									(mil. Kč)	(mil. Kč)
Supermarkety/hypermarkety	67	67,5	74	65,7	67,2	64,4	64,6	63,9	40,9	1241	825
Prodejna zdravé výživy a biopotravin	28	22,5	18	17,7	19,4	19,8	19	16,6	24,8	322	500
Faremní a ostatní přímý prodej	2	2	1,4	3,9	3,5	5,2	5,9	8,9	10,1	172	205
Lékárny	x	5	4	6	4,7	5,2	4,8	4,5	3,1	88	63
Gastronomie	x	0,5	0,6	0,8	0,8	0,6	1,1	1,4	2,9	28	59

Zdroj: Mze 2014 (vlastní zpracování)

3.3.1 Poptávka po biopotravinách

Poptávku po potravinách významně ovlivňuje výše příjmů a řada jiných faktorů. Moudrý (2002) uvádí, že největší vliv na poptávku po biopotravinách má garantovaná pravost ekologického výrobku, kvalita produktu, kontrola produkčního procesu a spolehlivost dodavatelů a výrobců. Jako středně významným faktorem se uvádí prodejní cena a chuť bioproduktu a v nejméně je tento faktor ovlivněn známostí značky, balením a servisem dodavatele.

Zájem spotřebitelů o kvalitní potraviny se zvyšuje ve všech vyspělých státech. Tento zájem způsobuje i růst spotřeby biopotravin, které mají vyšší nutriční hodnoty, zejména vyšší obsah železa a hořčíku, vyšší hygienickou kvalitu, která je způsobená při nepoužívání pesticidů během pěstování a obvykle i s nižším obsahem dusičnanů v bioproduktech. Sledovat růst zájmů spotřebitelů můžeme i v České republice. Objem trhu s biopotravinami není příliš velký, ale lze očekávat rozšíření (Živelová, Jánský, 2007).

3.3.2 Nabídka biopotravin

Nabídka biopotravin na českém trhu nedostatečná ve srovnání s vyspělými zeměmi. Živelová a Jánský (2007) konstatují že „*se zvyšuje počet výrobců biopotravin, kteří přicházejí s rozšířením nabídky o nové komodity, které by mohli nahradit produkty dovážené*“.

V databázi KEZ, o.p.s., bylo v roce 2015 vydáno celkem 430 certifikátů na biopotraviny (Výroční zpráva KEZ o.p.s, 2015). Příčiny, které způsobují malé rozvinutí zpracovatelských kapacit u nás, jsou zejména chybějící tradice malokapacitních výroby, nedostatek a vysoká cena technologií, málo zkušeností a informací o nich a v neposlední řadě i ekonomická situace zemědělských podniků. Dovoz biopotravin ze zahraničí stále roste i vzhledem k omezené nabídce domácí produkce a stoupající poprávce (Moudrý, 2007).

Nákupní ceny bioproduktů tzv. farmářské ceny závisí především na poptávce na trhu a na složitosti odbytových cest. Tyto ceny jsou vyšší než ceny podobných konvenčních produktů o tzv. prémii za bioprodukcii. V evropských zemích dosahují prémie různorodých rozpětí. Podle Moudrého (2007) prémie kolísají v rozpětí podle regionu, trhu a druhu bioprodukcii od několika procent až po několiknásobek ceny konvenční produkce (např. brambory 50-500%, vepřové maso 20-70%, pšenice 50-200%). Určitá část produkce je stále prodávána za konvenční ceny a to z důvodu nedostatečné komunikace mezi prvovýrobci, obchodníky, zpracovateli a spotřebiteli. Ceny biopotravin se na trhu liší podle distribučních cest (Moudrý, 2007).

3.3.3 Ceny biopotravin

Ceny biopotravin v západní Evropě jsou v porovnání s cenami konvenčních produktů značně (o 60-300%) vyšší než ceny konvenčních produktů. Pro Českou republiku jsou ceny biopotravin domácího původu vyšší oproti konvenčním pouze o 10-70%. Tento rozdíl je způsoben hlavně vyššími rozdíly mezi nákupními cenami v západní Evropě, zatímco nákupní ceny rostlinných produktů jsou v ČR pouze o 5-30% vyšší než ceny produktu konvenčních. Produkty živočišného původu, zejména maso a mléko, jsou z mnoha důvodů prodávány jako konvenční. Takové produkty jsou bez označení a také bez cenového zvýhodnění. Poměrně velký zájem a zajímavé ceny mají specifické výrobky, kterými jsou měkké sýry ovčích a kozích mléko, vejce nebo ryby. Rozmanitost cen bioproduktů závisí na formě odbytu, stupni zešlechtění a taky poptávce (Moudrý, 2007).

3.3.4 Biopotraviny a konvenční potraviny

Spoustu výzkumů a vědeckých pokusů, které srovnávají konvenční a ekologické plodiny dospěly k výsledku, že ekologické rostliny mají vyšší obsah nutričních látek než rostliny konvenční. Jedná se o vyšší obsah vitamínů, enzymů, minerálních látek a mnohem vyváženější poměr mezi složkami bílkovin a tuků. Hygienická hodnota je u biopotravin lepší, protože se při jejich pěstování nepoužívají chemické látky proti chorobám, plevelům, škůdcům, ani lehce rozpustná dusíkatá hnojiva. Bioprodukty obsahují méně vody způsobené vlivem omezení rychlého růstu dusíkatým hnojením a tím se vyznačují s lepší skladovatelností. Skladovací ztráty bioproduktů se udávají mezi 15-35% zatímco u konvenčních mezi 25-60%. Chemicky neošetřené bioprodukty v porovnání s konvenčními občas trpí některými vadami, kterými jsou zejména strupovitost, barevná a velikostní nevyrovnanost. Bioprodukty jsou tužší a tvrdší díky nižšímu obsahu vody. Vůně a chuť potravinářských výrobků je uměle upravována. Přirozené produkty a bioprodukty jsou výraznější, aromatictější, přírodních vůní a chutí, ale vzhledem našich chuťovým schopnostem, které jsou pokaženy vlivem nadměrného solení, slazení a okyselení, nedovedeme rozlišit jemné odstíny od přirozených potravin. Hlavní překážkou, která brání rozvoji trhu s biopotravinami je cena, která je bohužel až několikanásobně vyšší než u konvenčních potravin (Kastnerová, 2011).

4 Metodika a materiál

Kvantitativní výzkum je podstatným metodologickým principem dotazování. Tento výzkum se zaměřuje na velké soubory jednotek a získané informace se zpracovávají kvantitativními statistickými postupy (Foret, 2011).

Průzkum byl zahájen sběrem informací o biopotravinách z odborných knih, článků, internetu, norem a legislativních předpisů především v zákoně o ekologickém zemědělství.

Cílem kvantitativního výzkumu je zjistit, kolik respondentů se chová určitým způsobem, má určitý názor, kupuje určitou značku, je-li spokojen či nespokojen. Nejčastěji se používá dotazování, pozorování nebo experiment. Shromážděná data musí být vždy srovnatelná, tedy shromážděna stejným způsobem nebo za stejné období. Shromážděný soubor dat by měl být dostatečně velký (Mynářová, 2011).

Dotazování představuje metodu sběru primárních dat, která jsou založená na přímém nebo zprostředkovaném kontaktu mezi výzkumníkem a respondentem podle předem předepsané formy otázek, které slouží ke sjednocování podmínek a zpracování výsledků. Zaměřila jsem se na osobní dotazování, které je založeno na přímé komunikaci s respondentem, jehož hlavní výhodou je existence přímé zpětné vazby mezi tazatelem a respondentem. Tento typ dotazování má nejvyšší návratnost odpovědí (Mynářová, 2011).

Mynářová (2011) konstatuje, že tradiční vyplňování papírových dotazníků, tzv. P+P (paper+pencil), je postupně nahrazován tzv. CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing). V současné době CAPI převládá, jelikož představuje dotazování pomocí multimediálních přenosných počítačů, kdy je využit elektronický dotazník s určitými výhodami. Jedná se o nejkvalitnější metodu realizace kvantitativního výzkumu, který jsem pro svou bakalářskou práci také využila.

Tvorba dotazníku byla zahájena na začátku září 2016 a obsah byl vytvořen podle stanovených cílů v praktické části bakalářské práce. Sběr dat byl realizován formou online dotazníků na webových stránkách společnosti Survio s.r.o. a formou tradičního vyplňování papírových

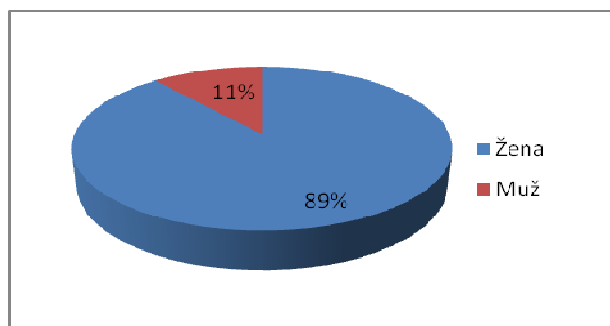
dotazníků. Hodnoty byly zjišťovány pomocí otázek zajišťující zda lidé biopotraviny nakupují, jaké biopotraviny nejčastěji nakupují, zda se zajímají o bio značení. Dotazníky vyplňovali pouze respondenti z Olomouckého kraje.

5 Výsledky

Elektronický dotazník vytvořený na webových stránkách Survio.cz, který vyplnilo 234 respondentů z Olomouckého kraje. Pro zjištění dalších potřebných informací, byl sestaven druhý dotazník, který byl roznesen do vybraných prodejen zdravé výživy v Olomouckém kraji. Dotazníkový průzkum probíhal od září do listopadu roku 2016. Celkem bylo osloveno 14 prodejen, z toho 13 bylo ochotných na dotazníkovém šetření vyplnit. Veškeré získané informace byly zdrojem pro zpracování výsledků v bakalářské práci.

Pohlaví a věk respondentů nakupujících biopotraviny? (Otázka č. 1 a 2)

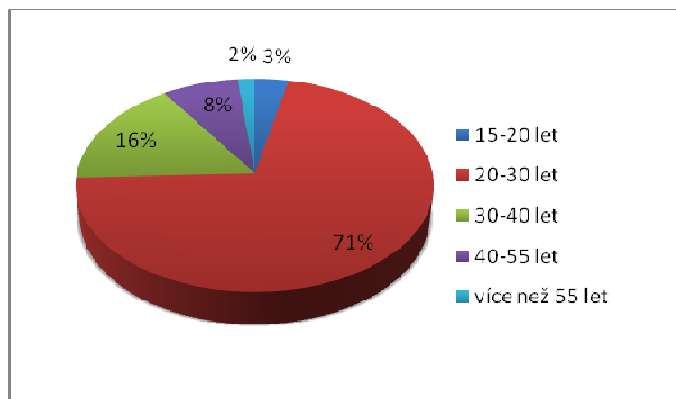
Největší zájem o biopotraviny projevily ženy a to 89% tj. 208 respondentů. Podle grafu č. 1 si muži biopotraviny nakupují mnohem méně, nicméně dle zjištěných informací z prodejen zdravé výživy se postupně jejich zájem zvyšuje. Některé z důvodů jsou například bezlepková dieta nebo zdravý životní styl, který je v dnešní době velmi populární. Prodejci charakterizovali věkem a pohlavím typického zákazníka nakupujícího biopotraviny (*Otázka č. 11*)¹, jako studentky, mladé maminky a ženy středního věku.

Graf 1 Zastoupení mužů a žen v dotazníkovém šetření

¹ Otázka č. 11 z dotazníku určeného pro prodejce zdravé výživy

Respondenty jsem rozčlenila do 5 věkových kategorií v rozmezí 15-20 let, 20-30 let, 30-40 let, 40-55 let a více než 55 let. Nejvíce zastoupená věková skupina je v rozmezí 20-30 let, která činí 166 respondentů. Druhá nejvíce zastoupená skupina zahrnuje 38 respondentů, dále pak 18 a 8 respondentů a 4 respondenti zaujímají věkovou kategorii více než 55 let.

Graf 2 Věková struktura respondentů

Jaké biopotraviny nejčastěji nakupujete? (Otázka č. 3)

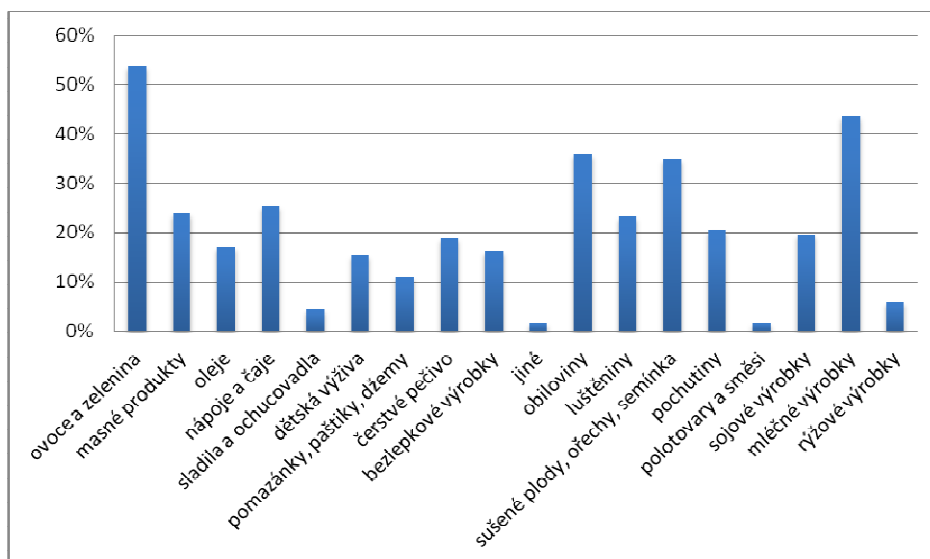
Z grafu č. 3 vyplývá, že mezi nejčastěji nakupované komodity v bio kvalitě patří zelenina, mléčné výrobky, obiloviny a sušené plody či ořechy. Prodejci uvedli (*Otázka č. 5*)² stejné komodity jako respondenti a navíc doplnili bezlepkové pečivo, superpotravin³ a pochoutky zahrnující proteinové tyčinky a čokolády. Poptávka po sladkostech ze zdravé výživy stále roste a to hlavně kvůli zdravému životnímu stylu. O tuto komoditu se zajímají i lidé trpící různými alergiemi, kteří si nemohou kupovat běžné potraviny. Další komoditu, kterou uvedli prodejci (90%), jsou čisticí prostředky, které se stávají u spotřebitelů velmi oblíbené. Prodejci měli uvést i biopotraviny, o které je v jejich prodejnách zájem nejmenší (*Otázka č. 6*)⁴. Deset prodejen neuvadlo žádné biopotraviny z důvodu, že se snaží nabízet pouze takový sortiment, o který je v jejich prodejnách zájem. Další prodejny se shodly, že nejmenší zájem projevují spotřebitelé o bio oleje (kromě kokosového), kozí produkty a sirupy z kustovnice kvůli

² Otázka č. 5 z dotazníku určeného pro prodejce zdravé výživy

³ Superpotravina tzv. super zdravá potravina má vysoký obsah antioxidantů, obsah živin, vlákniny, proteinů a enzymů. Mezi hlavní superpotraviny patří např. Goji, Ječmen a chlorella, rakytník nebo chia semínka (Superpotraviny, 2016).

⁴ Otázka č. 6 z dotazníku určeného pro prodejce zdravé výživy

vysoké ceně. Je důležité zmínit, že právě tyto sirupy jsou velmi blahodárné pro naše zdraví a doporučují se používat po chemoterapii pro posílení organismu.

Graf 3 Nejčastěji nakupované biopotraviny v Olomouckém kraji

Zajímáte se o složení biopotravin, které kupujete (Otázka č. 4)

Z grafu č. 4 vyplývá, že 68% tj. 158 respondentů se zajímá o složení biopotravin. Pokud chceme mít jistotu, zda je potravina opravdu bio je důležité sledovat certifikáty popřípadě složení výrobku.

Graf 4 Zájem respondentů o složení biopotravin

Kontrolujete při nákupu, zda je biopotravina označená ochrannou známkou tzv. „biozbrou“ nebo EU logem (Otázka č. 5)

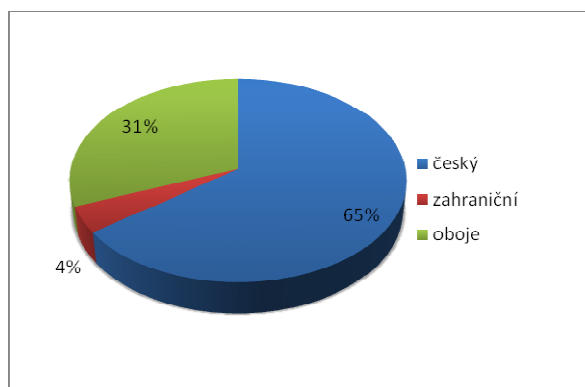
V otázce č. 5 měli respondenti určit, zda při nákupu kontrolují značení biopotravin. Z grafu č. 5 vidíme, že 50% tj. 116 respondentů při nákupu ochranné známky na biopotravině nekontroluje. Ti, kteří značení na biopotravině kontrolují, zaujímají 35% tedy 82 respondentů a 36 respondentů značení nepokládá za důležité. Podle prodejců se zákazníci až tak výrazně o ochrannou známku nezajímají. Prodejny ve své široké nabídce zahrnují i spoustu zdravých potravin, které nejsou certifikované a nemají označení „bio“ nebo „eko“, přitom jsou tyto produkty velmi oblíbené a chutné. Tak stejně to vnímají i prodejci.

Graf 5 Sledování ochranných známek

Jaký původ biopotravin preferujete? (Otázka č.6)

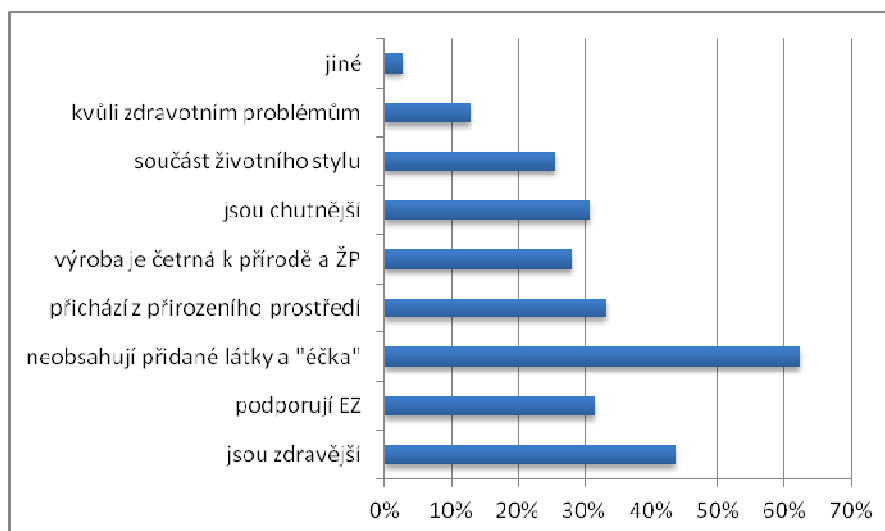
V otázce č. 6 měli respondenti vybrat ze tří možností, jaký původ biopotravin preferují. Nejvíce zastoupená skupina zahrnující 152 respondentů tj. 65% preferuje český původ biopotravin. Biopotraviny vyrobené v České republice jsou levnější než biopotraviny z dovozu, a to může být jeden z důvodů proč lidé nakupují více biopotraviny z českého trhu. Pouze 4% tedy 10 respondentů vybralo možnost zahraniční a 31% respondentů preferují jak český tak zahraniční původ.

Graf 6 Preference původu biopotravin

Proč biopotraviny nakupujete? (Otázka č. 7)

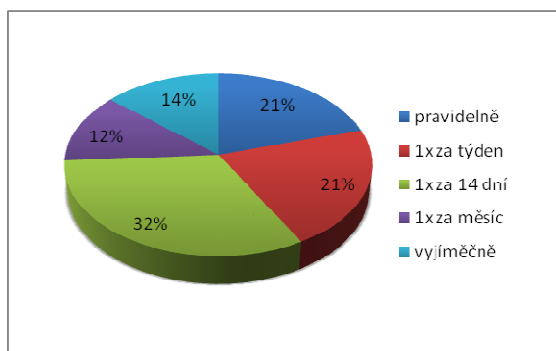
Hlavní důvod, který vede respondenty k nákupu biopotravin jsou, že neobsahují přidané látky a „éčka“ (62,4%). Je prokázáno, že biopotraviny mají vyšší obsah vitamínů a to především vitamínů C a E či vyšší obsah minerálních látek (Bespečnostpotravin, 2016). Dalšími důvody, které vedou respondenty k nákupu jsou, že biopotraviny považují za zdravější (43,6%) a přichází z přirozeného prostředí (33,3%).

Graf 7 Důvody proč respondenti nakupují biopotraviny

Jak často biopotraviny nakupujete? (Otázka č. 8)

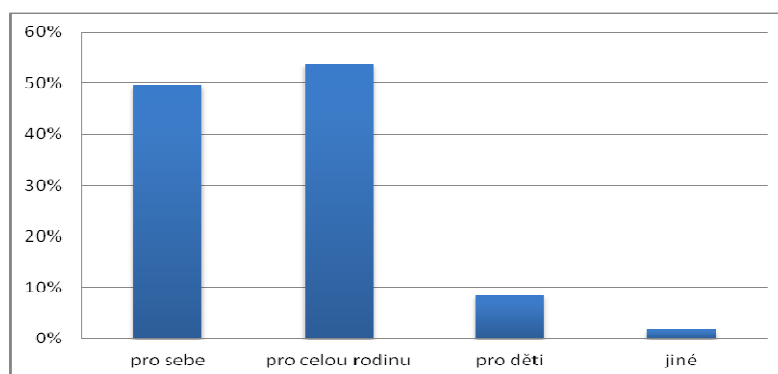
V otázce č. 8 měli respondenti z 5ti možností vybrat, jak často nakupují biopotraviny. 32% dotazovaných nakupuje biopotraviny 1x za 14, stejný počet respondentů (21%) nakupují 1x za týden nebo pravidelně a nejméně (12%) jich nakupuje 1x za měsíc.

Graf 8 Jak často respondenti nakupují biopotraviny

Pro koho biopotraviny nakupujete? (Otázka č. 9)

Z grafu č. 9 je zřejmé, že nejvíce respondentů (53,8%) nakupuje biopotraviny pro celou rodinu, 49,6% respondentů nakupují pro sebe, většinou z důvodu různých alergických reakcí na určité složky. Pro děti (8,5%) respondenti nakupují dětskou výživu především příkrmy a dětské kaše, o kterou je v poslední době velký zájem. Dnešní maminky se snaží aby jejich děti konzumovali kvalitní a chutné pokrmy bez přídavných látek a „éček“. U této otázky byla možnost i „jiné“ kde respondenti uvedli, že nakupují pro sebe a přítele.

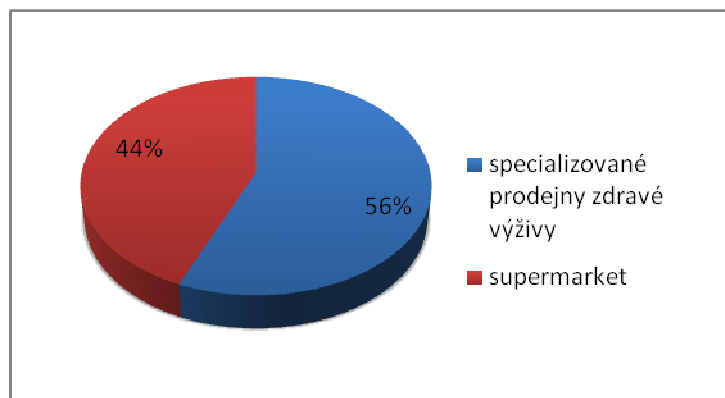
Graf 9 Pro koho respondenti biopotraviny nakupují

Preferujete nákup biopotravin ve specializovaných prodejnách zdravé výživy nebo v supermarketu? (Otázka č. 10)

Dotazovaní (56%) nakupují biopotraviny ve specializovaných prodejnách zdravé výživy. Nákup v prodejnách je více osobní a je možné využít nabízené služby např. poradenství. Nákup biopotravin v supermarketu preferuje 44% dotazovaných. V supermarketu se v poslední době zvýšila nabídka biopotravin a tzv. „bio koutky“ se rozrůstají, je tedy zřejmé,

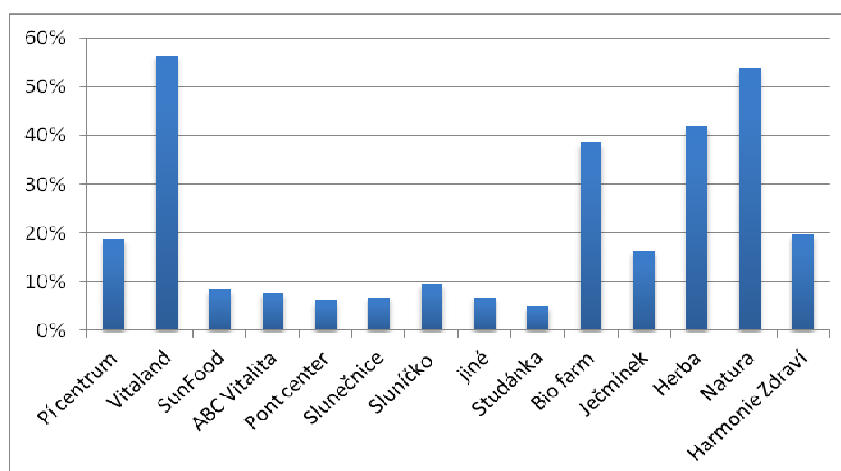
že spousta lidí nákup v supermarketech značně využívá. Někteří prodejci tuto skutečnost potvrdili, a přináší fakt, že v budoucnu budou muset svoji provozovanou živnost ukončit.

Graf 10 Preference nákupu biopotravin

Jaké specializované prodejny „zdravé výživy“ znáte? (Otázka č. 11)

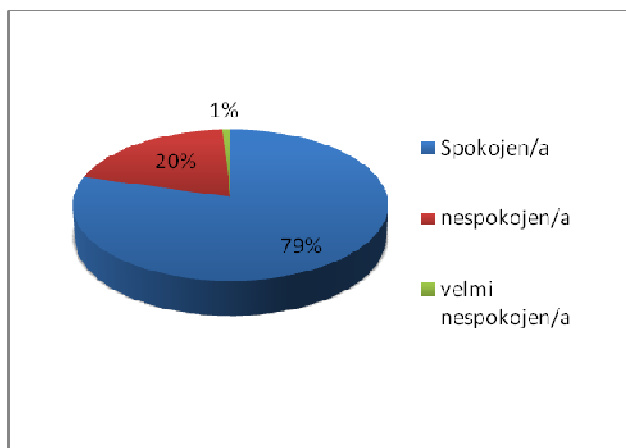
Nejvíce známé prodejny „zdravé výživy“ v Olomouckém kraji jsou Vitaland, kterou uvedlo 56,4% respondentů, Natura (53,8%), Herba (41,9%) a Bio Farm (38,5%). Dalšími prodejny jsou Hrarmonie Zdraví (19,7%), Pí centrum (18,8%) a Ječmínek (16,2%). Zmíněné prodejny se nachází v blízkosti centru města nebo v obchodních domech, kde je vysoká koncentrace lidí. Ostatní prodejny nemají až tak vysoký procentní podíl, nicméně i tyto prodejny jsou oblíbené v určitém městě, kde se nachází. U této otázky byla možnost „jiné“, kde respondenti uvedli „biokoutek“ v drogerii DM, Zdravá výživa Chodil, která se nachází v Hranicích a Sklizeno. Samotné Sklizeno se nepovažuje za specializovanou prodejnu „zdravé výživy“, ale za farmařský obchod.

Graf 11 Specializované prodejny zdravé výživy v Olomouckém kraji

Jste spokojen/a s nabídkou a sortimentem biopotravin ve Vašem okolí? (Otázka č. 12)

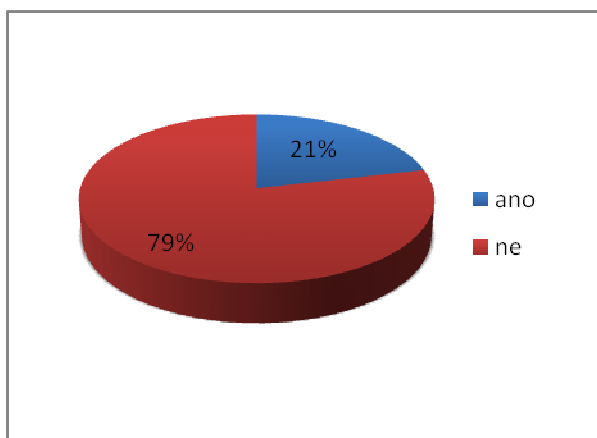
Z grafu č. 12 vyplývá, že 79% dotazovaných je spokojeno s nabídkou biopotravin v Olomouckém kraji a 20% dotazovaných je nespokojeno.

Graf 12 Spokojenost respondentů s nabídkou a sortimentem biopotravin

Postrádáte určité biopotraviny, které ve Vašem okolí nejsou k dostání? (Otázka č. 13)

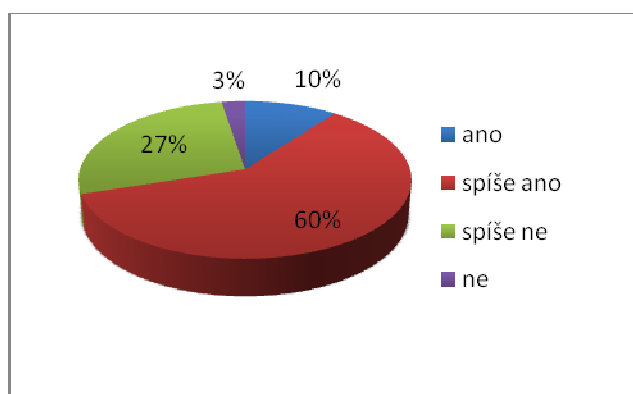
V otázce č. 13 měli respondenti na výběr ze dvou odpovědí. Pokud odpověděli „ne“ měli možnost vypsát o jaké biopotraviny se jedná. 79% dotazovaných nepostrádá žádné biopotraviny ve svém okolí a je s nabídkou spokojeno. 21% respondentů určité biopotraviny postrádá a uvedlo bezlepkové pečivo a výrobky z rakytníku. V dnešní době se výrobci snaží vyrábět potraviny i bezlepkové, ale pouze dvě z dotazovaných prodejen (13) nabízí bezlepkové pečivo. Je zřejmé, že nabídka tohoto typu pečiva je zatím nedostatečná.

Graf 13 Postrádání biopotravin v okolí, kde žijí respondenti

Myslíte si, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukované a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě? (Otázka č. 14)

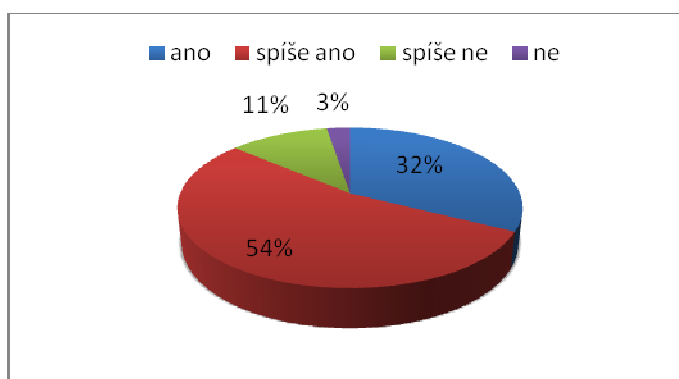
Z grafu č. 14 vyplývá, že více jak polovina respondentů (70%) souhlasí s tím, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukované a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě (10% ano a 60% spíše ano) a 30% s tímto tvrzením nesouhlasí (27% spíše ne a 3% ne).

Graf 14 Procentní souhlas respondentů s tvrzením

Myslíte si, že jsou biopotraviny mnohem dražší než konvenční potraviny? (Otázka č. 15)

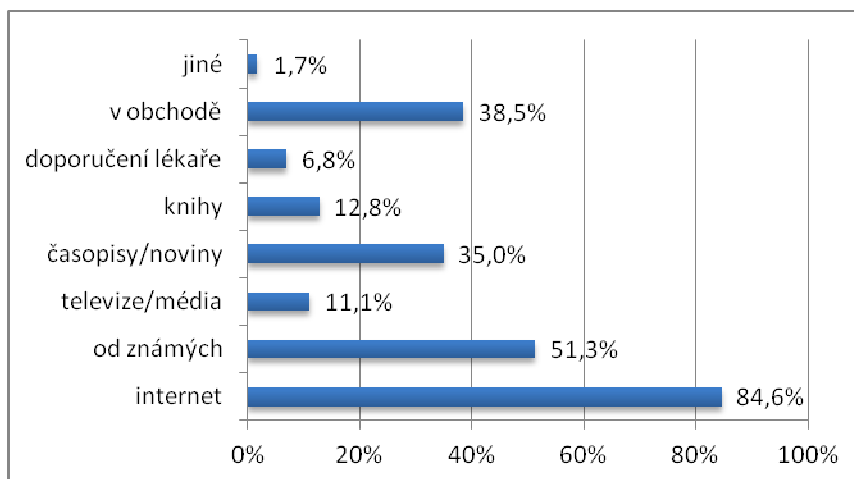
Více než 1/4 respondentů (86%) souhlasí s tím, že jsou biopotraviny mnohem dražší než konvenční potraviny (32% ano a 54% spíše ano) a 14% respondentů takovým tvrzením nesouhlasí (ne 3% a spíše ne 11%). Podle mnoha výzkumů se dospělo k výsledku, že jsou biopotraviny několikanásobně dražší než konvenční potraviny a především ty z dovozu, které potřebují vyšší náklady na dopravu.

Graf 15 Procentní souhlasy respondentů s tvrzením

Zdroj informací o biopotravinách? (Otázka č. 16)

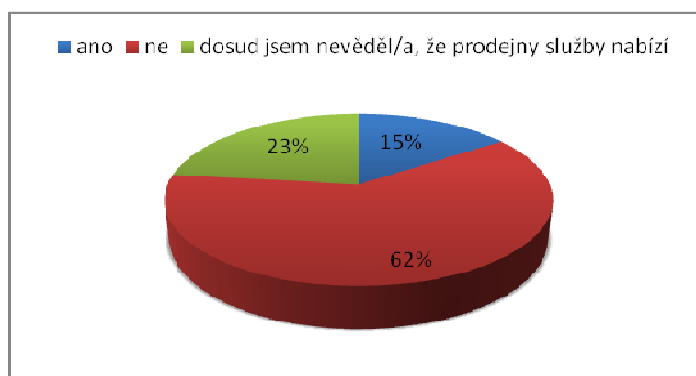
Mezi nejčastější zdroje informací o biopotravinách se respondenti dozvěděli z internetu (84,6%), od známých (51,3%), v obchodě (38,5%). O biopotravinách se dozvěděli také z knih (12,8%), z televize (11,1%) nebo na doporučení lékaře (6,8%). Dva respondenti uvedli v možnosti „jiné“ své osobní zkušenosti a vysokou školu.

Graf 16 Zdroj informací o biopotravinách

Využíváte služeb (např. poradenství, dovoz zboží), které nabízí prodejny zdravé výživy v souvislosti s prodejem biopotravin? (Otázka č. 17)

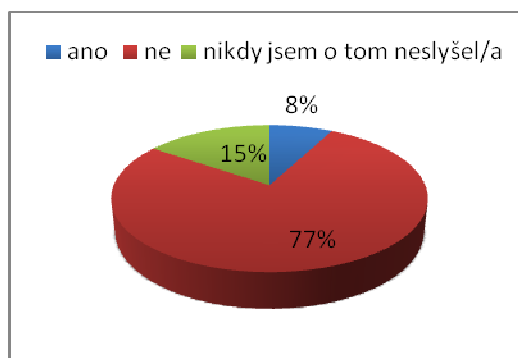
Z grafu č. 17 vyplývá, že 62% dotazovaných, nabízené služby nevyužívá a 23% respondentů dosud nevědělo, že prodejna tyto služby nabízí. Pouze 15% respondentů těchto služeb využívá a to nejčastěji formou poradenství nebo online objednávky pro dovoz zboží.

Graf 17 Využívání služeb nabízené prodejny zdravé výživy

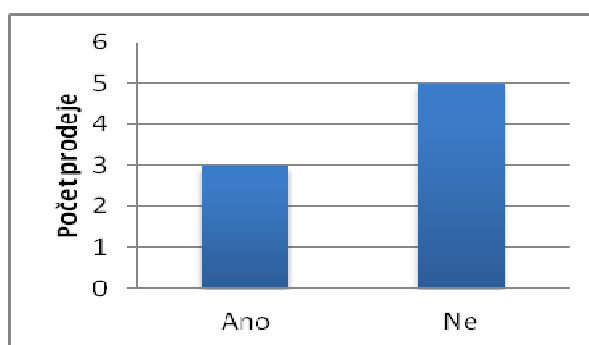
Věděl/a jste, že září je měsíc biopotravin? (Otázka č. 18)

Z grafu č. 18 vyplývá, že většina (92%) dotazovaných (77% ne a 15% nikdy jsem o tom neslyšel/a) neví, že září je měsícem biopotravin a pouze 8% respondentů tuto kampaň zná. Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství vyhlašuje každoročně Ministerstvo zemědělství jako kampaň, při které chce veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se stále na trhu zvyšuje (Měsíc biopotravin, 2016).

Graf 18 Informovanost respondentů o kampani Měsíc biopotravin

Prodejci odpovídali na otázku, zda v rámci této akce připravují pro zákazníky speciální ceny či nabízí nový sortiment (*Otázka č. 12*)⁵ a 6 dotazovaných prodejen z 13 se do této kampaně nezapojují. Zbylých 7 prodejen si v rámci této akce chystají pro své zákazníky ochutnávky sortimentu nebo prezentují nové zboží. Zejména se zapojují s dodavateli firmy Pro-bio a Country Life. Některé prodejny v Olomouci nabízí další dodavatelské slevy a to většinou slevy jarní a vánoční.

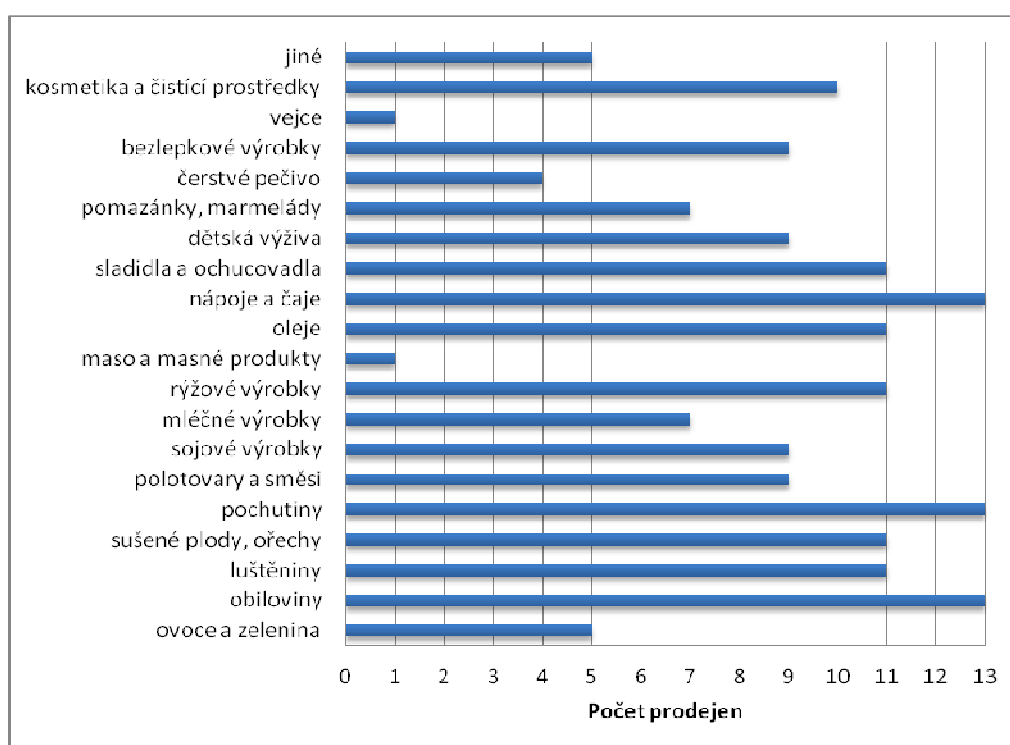

Graf 19 Zapojení prodejců do kampaně Měsíc biopotravin

⁵ Otázka č. 12 z dotazníku určeného pro prodejce zdravé výživy

Vyberte biopotraviny, které jsou zastoupeny ve Vaší nabídce (Otázka č. 1)

V otázce č. 1 měli prodejci vybrat, které biopotraviny jsou zastoupeny v jejich nabídce. 100% dotazovaných prodejen uvedlo, že nabízí obiloviny, pochutiny, nápoje a čaje. Dále 11 prodejen uvedlo luštěniny, sušené plody a ořechy, oleje a také ochucovadla a sladidla. 10 prodejen (77%) nabízí kosmetiku a čisticí prostředky, o které spotřebitelé mají v poslední době velký zájem. Pouze jedna z dotazovaných prodejen uvedla, že nabízí vejce a maso. Jedná se o farmářský obchůdek z Olomouce. Na výběr měli prodejci vypsát možnost „jiné“, kde uvedli rostlinné produkty, raw stravu⁶, superpotraviny, doplňky výživy a snídaňové směsi.

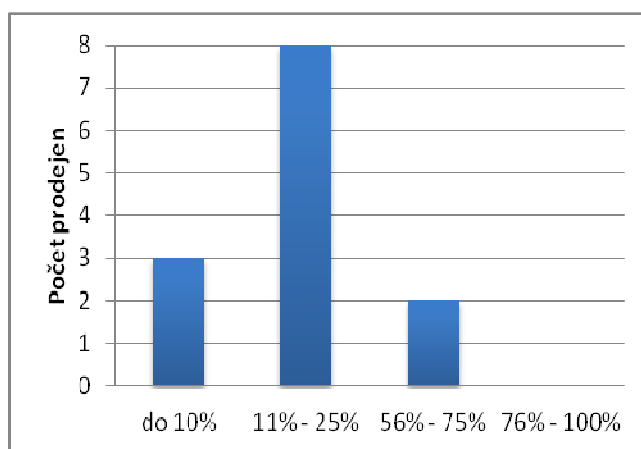
Graf 20 Biopotraviny zastoupené v prodejním sortimentu

Procentuální podíl biopotravin ve Vašem prodejním sortimentu? (Otázka č. 2)

Z grafu č. 21 vyplývá, že podíl biopotravin na prodejním sortimentu je mezi 11 – 25%. Tři prodejny uvedly podíl pouze do 10% a zbylé dvě prodejny pocházející z Olomouce uvedly

⁶ Raw strava – způsob stravování, kdy se potraviny konzumují v co nejpůvodnější podobě. Potraviny se jedí tzv. syrové či čerstvé nebo ohřáté a usušené do 42 – 45°C (Raw food, 2016)

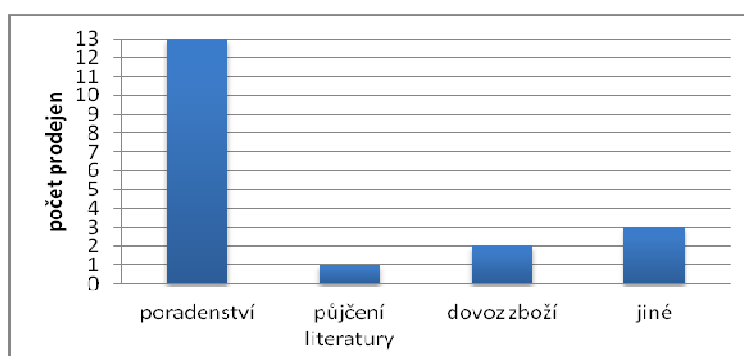
podíl v rozmezí 56 – 75%. Prodejny nabízejí také široký sortiment zdravých potravin, které sice nemají certifikované značení „bio“ nebo „eko“, ale jsou vyrobené bez chemického hnojení nebo z domácího prostředí. Spotřebitelé si oblíbily i takový druh zdravých potravin.

Graf 21 Procentní zastoupení biopotravin v prodejním sortimentu

Jaké poskytujete služby v souvislosti s prodejem biopotravin? (Otázka č. 3)

Všechny prodejny (100%) nabízí jako svou službu poradenství. Jedná se zejména o osobní zkušenosti a předané znalosti, které prodejci získávají na různých seminářích. Poradenství by mělo být pro prodejnu „zdravé výživy“ důležitým faktorem, neboť se liší od nákupu v supermarketu, který žádnou z poskytujících služeb nenabízí. Dvě prodejny na svých webových stránkách zákazníkům umožňují biopotraviny objednat online. Dále čtyři prodejny uvedly v možnosti „jiné“ poskytnutí letáčků k určitému druhu zboží.

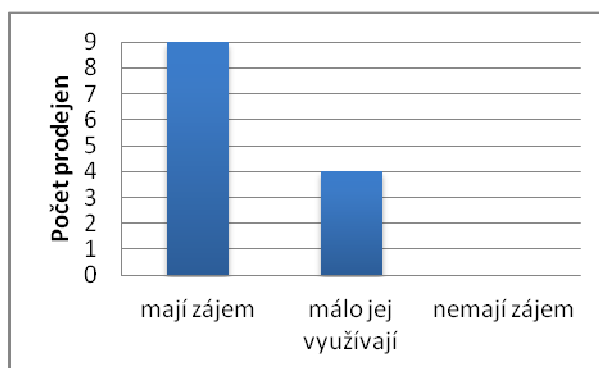

Graf 22 Nabízené služby v souvislosti s prodejem

Pokud jej poskytujete, mají zákazníci o tyto služby zájem? (Otázka č. 4)

Z grafu č. 23 je zřejmé, že podle prodejců zákazníci o nabízené služby mají zájem. Jedná se zejména o osobní poradenství během nákupu. V přerovské prodejně, která se více zaměřuje na

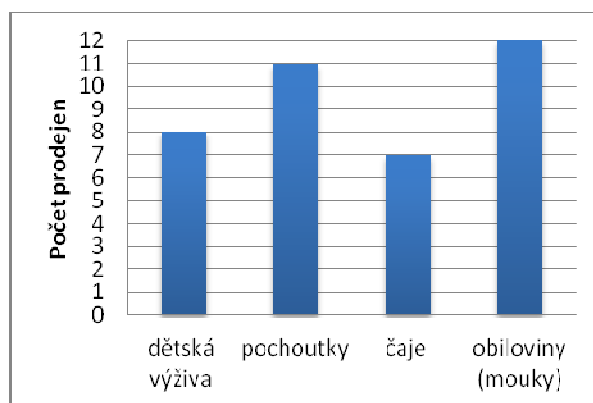
bezlepkové výrobky si zákazníci o radu přichází velmi často a nemusí souviset přímo jen s prodejem bezlepkového sortimentu.

Graf 23 Zájem zákazníků o využití nabízených služeb

Uvedli byste biopotraviny, u kterých jste zaznamenali vyšší narůst poptávky během posledních dvou let? (Otázka č. 7)

Dvanáct prodejen uvedlo, že se poptávka zvýšila výrazně u komodity obilovin, především se jedná o celozrnné a špaldové mouky. Dále 11 prodejen uvedlo pochoutky, dětskou výživu (8) a různé druhy čajů (6). Někteří prodejci trvdí, že se poptávka po určitých biopotravinách zvyšuje tehdy, kdy spotřebitelé vidí reklamní kampaně na různé druhy biopotravin.

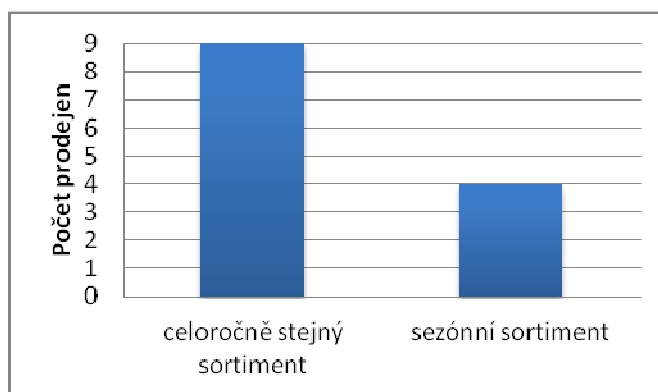
Graf 24 Nárůst biopotravin v posledních dvou let

Nabízíte ve Vašem sortimentu sezónní biopotraviny nebo nabízíte celoročně stejný sortiment? (Otázka č. 8)

Devět prodejen z 13 dotazovaných nabízí celoročně stejný sortiment. Zbylé 4 prodejny uvedli sortiment sezónní. Zejména se jedná o sezónní ovoce a zeleninu, na jaře propagují více

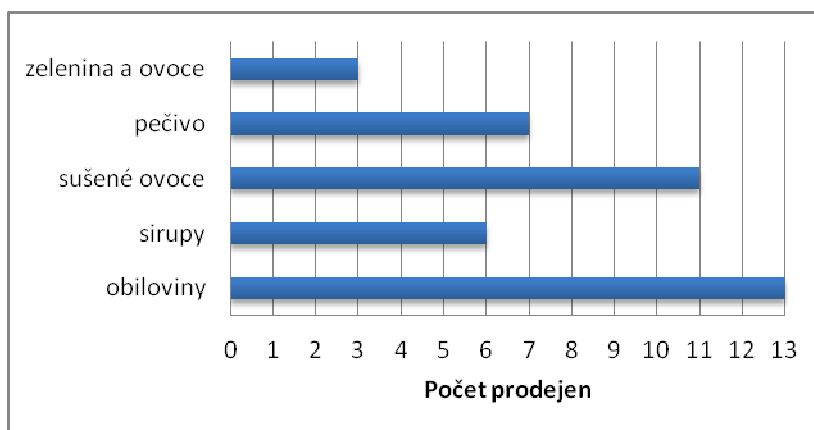
produkty k pročištění těla například chlorella, ječmen a různé čistící čaje. Naopak v zimním období se zaměřují na větší výběr čajů, sirupy a medy.

Graf 25 Nabídka sezónního a celoročního sortimentu

Jaké bioprodukty/biopotraviny z Olomouckého kraje nabízíte? (Otázka č. 9)

Všechny dotazované prodejny „zdravé výživy“ nabízí obiloviny od firmy Pro-bio s.r.o. Firma nabízí vlastní značky, kterými jsou Bioharmonie a Biolinie. Prodejny od této firmy odebírají veškeré druhy obilovin (mouky, kaše), lustěniny (pohanka, rýže, hrách, fazole) a sušené plody. Pečivo odebírají z pekařství Luďěk Bečica, sirupy odebírají od firmy Bářkovy sirupy a zeleninu a ovoce 3 prodejny odebírají pěstitele Jiřího Dvořáka z Olomouce.

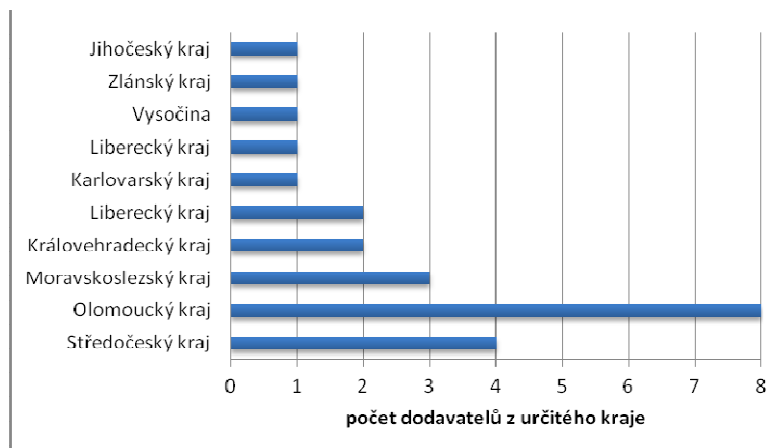

Graf 26 Nabízené produkty z Olomouckého kraje

Vyjmenujte prosím, konkrétní firmy dodavatelů Vašeho prodejního sortimentu. Patří mezi ně také bio výrobci z Olomouckého kraje? (Otázka č. 10)

Graf č. 27 znázorňuje počet dodavatelů zastoupených v nabídce dotazovaných prodejen. Z Olomouckého kraje dodává zboží do prodejen 8 firm, kterými jsou Pro-bio, Health Link,

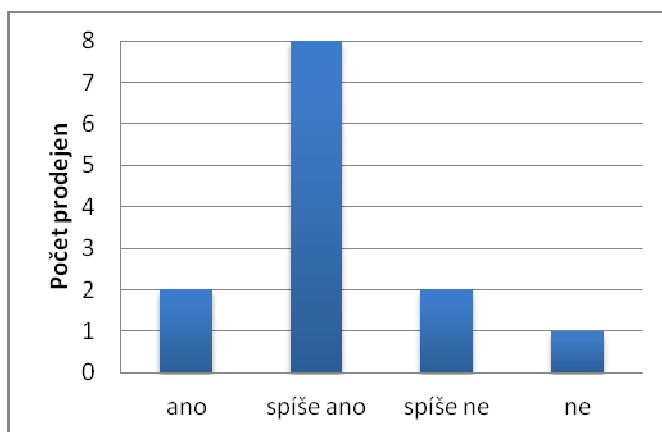
Damodara, Doubravský dvůr, Bářkovy bylinné sirupy, Pekařství Luďek Bečica a Hopi Popi. Téměř všechny prodejny (12) nabízí produkty v bio kvalitě od firmy Pro-bio. Velké zastoupení v sortimentu prodejen má také firma Country Life, Bio-nebio a Life Food pocházející ze Středočeského kraje, dále Natural Jihlava nebo Grešík.

Graf 27 Počet dodavatelských firem z určitého kraje

Myslíte si, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě? (Otázka č. 13)

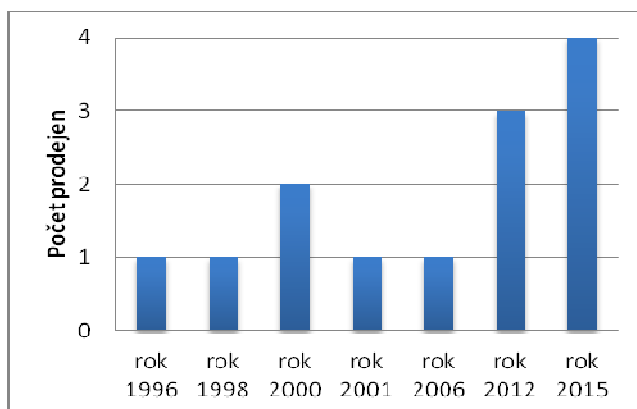
Z grafu č. 28 vyplývá, že 10 prodejen si myslí, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě (2 prodejny uvedly „ano“ a 8 prodejen uvedlo „spíše ano“). Další 3 prodejny s tímto tvrzením nesouhlasí (2 prodejny uvedly „spíše ne“ a 1 uvedla „ne“). Prodejci tvrdí, že ne všechny biopotraviny jsou předražené. Najdou se v jejich nabídce i takové, které si zákazníci mohou koupit za rozumnou cenu. Biopotraviny z dovozu, které se dovážejí především z Německa jsou mnohem dražší, ale prodejci si uvědomují, že dovoz a všechny zpracovatelské postupy při kterých biopotraviny vznikají musí být zaplacený.

Graf 28 Počet souhlasů prodejen s tvrzením

Rok založení Vaší specializované prodejny? (Otázka č. 14)

V otázce č. 13 měli prodejci uvést v kterém roce byla založena jejich prodejna. Jak můžeme v grafu vidět v roce 2015 se otevřely 4 dotazované prodejny. Je tedy zřejmé, že prodejen se zdravou výživou v Olomouckém kraji přibývá.

Graf 29 Rok založení dotazovaných prodejen

6 Diskuze

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že zájem o biopotraviny a ekologické zemědělství stále roste. Zvyšující se zájem je způsobený informovaností spotřebitelů o negativních vlivech současného konvenčního zemědělství (Ministerstvo zemědělství, 2011). Industriální zemědělství veškeré nerovnováhy a problémy s půdou řeší pomocí pesticidů a průmyslových hnojiv, které se odrážejí v konvenčních potravinách.

V dnešní době je pro mnoho z nás důležitý zdravý životní styl a právě biopotraviny do něj patří. Podle Paděry a Foreta (2008) významnou součástí zdravého životního stylu je zdravá výživa. Zdravou výživou se rozumí přiměřené a vyvážené množství lidskému organismu potřebných a prospěšných základních živin, především sacharidů, tuků, vitamínů a minerálů. Veškeré průzkumy ukazují, že biopotraviny mají ve srovnání s konvenčními vyšší obsah vitamínů (zejména C a E), minerálů, dalších zdravích prospěšných látek a lepší biologickou kvalitu (Ministerstvo zemědělství, 2012).

Poškozování životního prostředí je celosvětovým problémem a je důležité napomáhat k jeho nápravě. Šarapatka (2006) uvádí, že *„ekologické zemědělství má nesporně mnohem více pozitivních dopadů na ochranu přírodních prvků a krajinu než konvenční forma zemědělství“*. Začínáme si více uvědomovat závažnost problému životního prostředí. Nákupem biopotravin se snažíme zlepšit kvalitu života a zdraví a podporujeme zemědělství, které šetří přírodní zdroje a prostředí. Lidé se více zajímají o kvalitu, složení a původ výrobků. Tím, že jsou potraviny značené tzv. „biozobrou“ nebo EU logem, mají spotřebitelé jistotu, že opravdu pochází produkty z ekologického prostředí a splňují veškeré podmínky stanovené zákonem o ekologickém zemědělství. V dnešní době se spotřebitelé, mohou setkat na trhu i s klamavými produkty, které prodejci označují slovem „bio“ nebo „eko“ a přitom nepochází z ekologického prostředí. Proto je důležité věnovat těmto produktům velkou pozornost a snažit se prověřit produkt právě z výše zmíněných značení (Ministerstvo zemědělství, 2011).

Přestože se v Olomouckém kraji nachází spousta ekozemědělců, podle zjištěných informací z dotazníkového šetření prodejny nenabízí skoro žádné regionální produkty. Spousta výrobků, které nabízí prodejny „zdravé výživy“ pochází z dovozu a to se odvíjí i na ceně, která je silným faktorem pro rozhodnutí zákazníků o koupi biopotravin. Lze potvrdit fakt, že výroba

biopotravin je nákladnější (Moudrý, 2007). Cena biopotravin je vyšší než u potravin konvenčních, neboť je způsobena vyššími náklady ekologického zemědělce, které vznikají na základně určitých standardů Ekologického zemědělství (Ministerstvo zemědělství, 2011). K většímu rozšíření poptávky po biopotravinách brání nedostatečná propagace biopotravin a informovanost spotřebitelů o biopotravinách (Živelová, Jánský, 2007).

Lze ale předpokládat, že nabídka a poptávka po biopotravinách stále poroste zejména z důvodu zvyšování zájmů spotřebitelů o zdravé potraviny, protože se na trhu objevují stále nové potraviny v „bio“ kvalitě a zvyšuje se počet registrovaných výrobců biopotravin.

7 Závěr

V teoretické části jsem splnila dílčí cíl na základě definování hlavních pojmů problematiky biopotravin, ekologického zemědělství a českého trhu s biopotravinami. Dílčí cíle v praktické části jsem naplnila zjištěnými informacemi z dotazníkového šetření pomocí dvou dotazníků.

Bylo zjištěno, že větší zájem o biopotraviny projevily ženy (89%). Také se zjistilo, že nejčastěji spotřebitelé nakupují zeleninu, mléčné výrobky, obiloviny a sušené plody a to především v prodejnách zdravé výživy. Projevují zájem o bezlepkové pečivo, jehož nabídka v Olomouckém kraji je zatím nedostatečná. Zjištěno bylo i to, že nejmenší zájem projevují spotřebitelé o bio oleje (kromě kokosového) a kozí produkty. Bylo zjištěno, že více jak polovina respondentů (70%) souhlasí s tím (10% ano a 60% spíše ano), že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány a vypovídají o své vysoké kvalitě a 65% respondentů preferuje český původ biopotravin. Spotřebitelé (79%) nepostrádají ve svém okolí určité biopotraviny. Nabídka biopotravin v Olomouckém kraji je poměrně široká.

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že průměrný podíl biopotravin na prodejním sortimentu v prodejnách „zdravé výživy“ v Olomouckém kraji je mezi 11 – 25 %. Podíl biopotravin na prodejním sortimentu se v posledních letech spíše snižuje. V sortimentu dotazovaných prodejen vždy spotřebitel najde obiloviny, pochutiny, různé nápoje a čaje. Dále luštěniny, sušené plody a oříšky nebo oleje. Je třeba zmínit i bio kosmetiku a bio čisticí prostředky, o které spotřebitelé jeví zájem. Zjistilo se také, že všechny prodejny (100%) nabízí jako svou službu v souvislosti s prodejem poradenství a zákazníci o nabízené službě jeví zájem. Tyto prodejny nabízí obiloviny od firmy Pro-bio s.r.o., která pochází z Olomouckého kraje. Bylo zjištěno, že pouze 3 prodejny nabízí produkty v „bio“ kvalitě od místních farmářů.

8 Seznam použité literatury

ČERVENKA, J., KOVÁŘOVÁ, K. *Biopotraviny*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005, 111 s. ISBN 80-231-1404-4.

DVORSKÝ, J., URBAN, J. *Základy ekologického zemědělství: podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 s příklady*. 2., aktualizované vydání. Brno: ÚKZÚZ, 2014. 109 stran. ISBN 978-80-7401-098-9.

Ekologické zemědělství a biopotraviny: otázky a odpovědi pro ekoporadny. Praha: PRO-BIO Liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, 2010. 32 s. ISBN 978-80-904223-2-2.

Ekologické zemědělství Olomouckého kraje. 1. vyd. Olomoucký kraj, 2007, 27 s. ISBN 978-80-254-1156-8.

Ekologické zemědělství: vysokoškolská učebnice. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 219 s.

FORET, M., PADĚRA, J. *Vývoj nákupního chování v oblastistravování jeho vliv na zdravý životní styl české populace. Firma a konkurenční prostředí 2008: sborník z mezinárodní vědecké konference: Brno, 13.-14. března 2008 = Firm and Competitive Environment 2008: proceedings of international scientific conference: Brno, March 13-14, 2008*. 2. část. Brno: MSD, 2008. 488 s. ISBN 978-80-7392-021-0.

FORET, M. *Marketingová komunikace*. 3. aktualizované vydání. Brno: Computer Press, 2011. 486 s. ISBN 978-80-251-3432-0.

HRADIL, R. *Manuál pro prodejce biopotravin*. Šumperk: Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO, březen 2001, 40 s.

KASTNEROVÁ, M. *Poradce pro výživu*. 1. vyd. České Budějovice: Nová Forma, 2011. 377 s. ISBN 978-80-904223-2-2.

KOZEL, R., MYNÁŘOVÁ, L., SVOBODOVÁ, H. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 304 s. Expert. ISBN 978-80-247-3527-6.

MOUDRÝ, J., PRUGAR, J. *Biopotraviny: hodnocení kvality, zpracování a marketing*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2002, 34 s. ISBN 80-7271-111-3.

MOUDRÝ, J., PRUGAR, J. *Kvalita, zpracování a odbyt bioproduktů*. České Budějovice: Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2001. 148 s. ISBN 80-7040-526-0.

MOUDRÝ, J. *Marketing bioprodukce: odborná monografie*. 1. vyd. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2007. 39 s. ISBN 978-80-7394-034-8.

MOUDRÝ, J., VÁCHAL, J. *Projektování trvale udržitelných systémů hospodaření*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2002, 238 s. ISBN 80-7040-536-8.

Právní předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin 2015. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2015. 167 stran. ISBN 978-80-7434-240-0.

PRO-BIO SVAZ EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ a HRADIL, R., ed. *Decennium: 10 let svazu PRO-BIO a ekologického zemědělství v ČR*. Šumperk: PRO-BIO, 2000. 150 s.

SUKOVÁ, I. *Označování potravin: průvodce pro spotřebitele*. Praha: Ministerstvo zemědělství, Odbor bezpečnosti potravin, 2014. 68 s. ISBN 978-80-7434-169-4.

ŠARAPATKA, B. *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk: PRO-BIO, 2006. 502 s. ISBN 80-87080-00-9.

ŠÁNOVÁ, P. *Cvičení z biopotravin*. Vyd 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. 95 s. ISBN 80-213-1460-5.

VÁCLAVÍK, T., et al. *Český trh s biopotravinami 2007*. Moravské Knínice: Green marketing ve spolupráci s Českým a slovenským odborným nakladatelstvím, 2007. 46 s. ISBN 978-80-239-9241-0.

VÁCLAVÍK, T., et al. *Český trh s biopotravinami 2008*. Moravské Knínice: Green marketing ve spolupráci s Českým a slovenským odborným nakladatelstvím, 2008. 84 s. ISBN 978-80-254-2032-4.

VÁCLAVÍK, T., et al. *Český trh s biopotravinami 2009*. Moravské Knínice: Green marketing ve spolupráci s Českým a slovenským odborným nakladatelstvím, 2009 a. 83 s. ISBN I-01726/20010.

ŽIVELOVÁ, I., JÁNSKÝ, J. *Faktory ovlivňující zájem spotřebitelů o biopotraviny. Ekologické zemědělství 2007 = Organic farming 2007: Praha Suchdol, 6.-7.2.2007: sborník z konference*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2007. 3 s. ISBN 978-80-213-1611-9.

ŽIVĚLOVÁ, I., JÁNSKÝ, J. *Metodologické přístupy k analýze vztahu cen a nákladů na ekologické a konvenční produkty*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. 82 s. ISBN 80-7157-910-6.

ŽIVĚLOVÁ, I., a JÁNSKÝ, J. *Objektivizace vývoje nabídky a poptávky po biopotravinách*. 1. vyd. Brno: MSD, 2007. 138 s. ISBN 978-80-86633-68-8.

ŽIVELOVÁ, I., JÁNSKÝ, J. *Vybrané poznatky o ekologickém zemědělství v ČR i v zahraničí: sborník publikací*. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2002. 53 s. ISBN 80-7157-630-1.

Internetové zdroje:

Bureau Veritas, Ekozemědělství. [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.ekozemedelstvi.cz/aktuality/bureau-veritas-bude-certifikovat-biopotraviny/>

Co je raw food, Syrova strava [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.syrova-strava.cz/raw-food-co-to-je/>

Ekologické zemědělství, Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2016-8-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>

Ekologické zemědělství bez mýtů, Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2016-12-5]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/220655/Ekologicke_zemedelstvi_bez_mytu.pdf

IFOAM, Česká technologická platforma pro EZ [online]. [cit. 2016-7-15]. Dostupné z: <http://www.ctpez.cz/cz/clanky/clanky-komentare/ifoam>

Jsou potraviny kvalitnější než klasické potraviny, Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/reakce-na-nepresnosti-v-mediich/jsou-biopotraviny-kvalitnejsi-nez.html>

Kampaň Měsíc biopotravin, Mesicbiopotravin [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.mesicbiopotravin.cz/>

KEZ, Kontrola ekologického zemědělství.[online]. [cit. 2016-5-11]. Dostupné z: <http://www.kez.cz/nabidka-sluzeb>

Kvalita, pro-bio. [online]. [cit. 2016-7-15]. Dostupné z: www.probio.cz

MZe, Akční plán EZ, 2011-2015 [online]. MZe [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/93837/Akzni_plan_2011_2015_EZ.pdf

Pojem superpotravina, Superpotraviny [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://superpotraviny.webnode.cz/>

Profil a logo, Bureau Veritas. [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.bureauveritas.cz/home/about-us/profile-logo>

Seznam grafů

Graf 1 Zastoupení mužů a žen v dotazníkovém šetření.....	27
Graf 2 Věková struktura respondentů.....	28
Graf 3 Nejčastěji nakupované biopotraviny v Olomouckém kraji	29
Graf 4 Zájem respondentů o složení biopotravin	29
Graf 5 Sledování ochranných známek.....	30
Graf 6 Preference původu biopotravin	31
Graf 7 Důvody proč respondenti nakupují biopotraviny.....	31
Graf 8 Jak často respondenti nakupují biopotraviny	32
Graf 9 Pro koho respondenti biopotraviny nakupují	32
Graf 10 Preference nákupu biopotravin.....	33
Graf 11 Specializované prodejny zdravé výživy v Olomouckém kraji.....	33
Graf 12 Spokojenost respondentů s nabídkou a sortimentem biopotravin.....	34
Graf 13 Postrádání biopotravin v okolí, kde žijí respondenti.....	34
Graf 14 Procentní souhlas respondentů s tvrzením	35
Graf 15 Procentní souhlasy respondentů s tvrzením	35
Graf 16 Zdroj informací o biopotravinách	36
Graf 17 Využívání služeb nabízené prodejny zdravé výživy	36
Graf 18 Informovanost respondentů o kampani Měsíc biopotravin.....	37
Graf 19 Zapojení prodejců do kampaně Měsíc biopotravin.....	37
Graf 20 Biopotraviny zastoupené v prodejním sortimentu	38
Graf 21 Procentní zastoupení biopotravin v prodejním sortimentu	39
Graf 22 Nabízené služby v souvislosti s prodejem	39
Graf 23 Zájem zákazníků o využití nabízených služeb.....	40
Graf 24 Nárůst biopotravin v posledních dvou let	40
Graf 25 Nabídka sezónního a celoročního sortimentu	41
Graf 26 Nabízené produkty z Olomouckého kraje.....	41
Graf 27 Počet dodavatelských firem z určitého kraje.....	42
Graf 28 Počet souhlasů prodejen s tvrzením	43
Graf 29 Rok založení dotazovaných prodejen.....	43

Seznam obrázků

Obr 1 Grafický znak loga EU Zdroj: Mze, 2015	12
Obr 2 Grafický znak „Biozebra“ Zdroj: Vyhláška č. 16/2006	12
Obr 3 Ochranná známka PRO-BIO Zdroj: www.pro-bio.cz	13
Obr 4 Logo KEZ o.p.s. Zdroj: www.biocr.cz	15
Obr 5 Logo ABCert AG Zdroj: www.abcert.cz	15
Obr 6 Logo Biokont CZ Zdroj: www.symbiom.cz	16
Obr 7 Logo Bureau Veritas Zdroj: http://www.bureauveritas.cz/	16

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj výměry zemědělské půdy a počet farem v ekologickém zemědělství ČR (2007-2014).....	20
Tab. 2 Počet výrobců biopotravin v letech 2007-2014.....	20
Tab. 3 Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2006-2014	21
Tab. 4 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2006-2014	22

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník pro respondenty

Dotazník k bakalářské práci na téma „Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách v Olomouckém kraji“

Dobrý den,

jsem studentka Mendelovy univerzity v Brně, Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku na téma „Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách v Olomouckém kraji“. Dotazník je zcela anonymní. Výsledky budou použity jako podklady pro moji bakalářskou práci.

Předem děkuji za Vaše odpovědi a čas, který dotazníku věnujete.

Markéta Illíková

Není-li uvedeno jinak, vyberte pouze jednu z vybraných odpovědí.

1. Pohlaví

- žena
- muž

2. Kolik Vám je let?

- 15-20 let
- 20-30 let
- 30-40 let
- 40-55 let
- více než 55 let

3. Jaké biopotraviny nejčastěji nakupujete? (Můžete vybrat více odpovědí.)

- ovoce a zelenina
- obiloviny (kaše, mouky, těstoviny klíčky, vločky, müsli,...)
- luštěniny (fazole, cizrna, čočka, hrách, sójové boby,...)
- sušené plody, ořechy, semínka
- pochutiny (čokolády, bonbóny, piškoty, tyčinky...)
- polotovary a směsi

- sójové výrobky
- mléčné výrobky
- rýžové výrobky
- masné produkty
- oleje
- nápoje a čaje
- sladidla a ochucovadla
- dětská výživa
- pomazánky, paštiky, džemy
- čerstvé pečivo
- bezlepkové výrobky

4. Proč biopotraviny nakupujete? (Můžete vybrat více odpovědí.)

- jsou zdravější
- podporují ekologické zemědělství
- neobsahují přidané látky a “éčka“
- pochází z přírodního prostředí
- výroba je šetrná k přírodě a životnímu prostředí
- jsou chutnější
- součást životního stylu
- kvůli zdravotním problémům
- jiné (vypište).....

5. Zdroj informací o biopotravinách? (Můžete vybrat více odpovědí.)

- internet
- od známých
- televize/rozhlas
- časopisy/noviny
- knihy
- doporučení lékaře
- v obchodě

6. Jaké specializované prodejny „zdravé výživy“ znáte? (Můžete vybrat více odpovědí.)

- Pí centrum

- Slunečnice
- Sluníčko
- Studánka
- Bio farm
- Ječmínek
- Herba
- NATURA
- Zdravá výživa Karolíny Světlé
- Harmonie Zdraví
- VITALAND
- SunFood
- PONT
- jiné (vypište) .....

7. Jak často biopotraviny nakupujete?

- pravidelně
- 1x za týden
- 1x za 14 dní
- 1x za měsíc
- výjimečně

8. Pro koho biopotraviny nakupujete? (Můžete vybrat více odpovědí.)

- pro sebe
- pro celou rodinu
- pro děti
- jiné.....

9. Jste spokojen/a s nabídkou a sortimentem biopotravin ve Vašem okolí?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

10. Postrádáte určité biopotraviny, které ve Vašem okolí není k dostání?

- ano

ne

pokud ano, vypište jaké.....

11. Myslíte si, že jsou biopotraviny mnohem dražší než konvenční potraviny?

ano

spíše ano

spíše ne

ne

12. Myslíte si, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě?

ano

spíše ano

spíše ne

ne

13. Využíváte služeb (např. poradenství), které nabízí prodejny zdravé výživy v souvislosti s prodejem biopotravin?

ano

ne

dosud jsem nevěděl/a, že prodejny služby nabízí

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Příloha 2: Dotazník pro prodejny „Zdravé výživy“

Dotazník k bakalářské práci na téma „Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách v Olomouckém kraji“

Dobrý den,

jsem studentka Mendelovy univerzity v Brně, Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku na téma „Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách v Olomouckém kraji“. Dotazník je zcela anonymní. Výsledky budou použity jako podklady pro moji bakalářskou práci.

Předem děkuji za Vaše odpovědi a čas, který dotazníku věnujete.

Markéta Illíková

DOTAZNÍK:

„Analýza prodeje biopotravin ve vybraných prodejnách v Olomouckém kraji“

Není-li uvedeno jinak, vyberte pouze jednu z vybraných odpovědí.

1. Vyberte biopotravinu, které jsou zastoupeny ve Vaší nabídce.

(Můžete vybrat více odpovědí.)

- ovoce a zelenina
- obiloviny (kaše, mouky, těstoviny klíčky, vločky, müsli,...)
- luštěniny (fazole, cizrna, čočka, hrách, sójové boby,...)
- sušené plody, ořechy, semínka
- pochutiny (čokolády, bonbóny, piškoty, tyčinky...)
- polotovary a směsi
- sójové výrobky
- mléčné výrobky
- rýžové výrobky
- maso a masné produkty
- oleje
- nápoje a čaje
- sladila a ochucovadla
- dětská výživa

- pomazánky, paštiky, džemy
- čerstvé pečivo
- bezlepkové výrobky
- vejce
- kosmetika a čisticí prostředky
- jiné.....
.....

2. Procentuální podíl biopotravin ve Vašem prodejním sortimentu?

- do 10%
- 11% - 25%
- 56% - 75%
- 76% - 100%

3. Jaké poskytujete služby v souvislosti s prodejem biopotravin?

(Můžete vybrat více odpovědí.)

- poradenství
- půjčení literatury
- dovoz zboží
- jiné.....

4. Pokud jej poskytujete, mají zákazníci o tyto služby zájem?

- mají zájem
- málo jej využívají
- nemají zájem

5. O jaké biopotraviny ve Vaší prodejně je největší zájem?

.....
.....

6. Naopak, o které biopotraviny ve Vaší prodejně je zájem nejmenší.

.....
.....

7. Uvedli byste biopotraviny, u kterých jste zaznamenali vyšší nárůst poptávky během posledních dvou let?

.....
.....

8. Nabízíte ve Vašem sortimentu sezónní biopotraviny nebo nabízíte celoročně stejný sortiment?

.....
.....

9. Jaké bioprodukty/biopotraviny z Olomouckého kraje nabízíte?

.....
.....

10. Vyjmenujte prosím, konkrétní firmy Vašich dodavatelé prodejního sortimentu biopotravin. Patří mezi ně také bio výrobci Olomouckého kraje? (např. Olma, Pro-Bio, Hopi Popi, Pekařství Leština, Health Link)

.....
.....

11. Jak byste charakterizovali věkem a pohlavím typického zákazníka nakupujícího biopotraviny?

.....
.....

12. Září je měsíc biopotravin a ekologického zemědělství, v rámci této akce, připravujete pro zákazníky speciální ceny či nabízíte nový sortiment?

.....
.....

13. Myslíte si, že cena biopotravin odpovídá podmínkám, za jakých byly biopotraviny vyprodukovány a zpracovány a zároveň vypovídají o své vysoké kvalitě?

- ano
- spíše ano

spíše ne

ne

14. Rok založení Vaší specializované prodejny?

.....